

TIŠINA NA SEDMERCU

HRVATSKA RUKOMETNA REPREZENTACIJA GLUHIH

drugo izdanje

TIŠINA NA SEDMERCU

HRVATSKA RUKOMETNA REPREZENTACIJA GLUHIH

28. veljače – 28. ožujka 2022. / Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu

SILENCE ON THE SEVEN-METRE LINE

CROATIAN NATIONAL DEAF HANDBALL TEAM

February 28th – March 28th 2022 / Faculty of Kinesiology of the University of Zagreb

SADRŽAJ

3	UVOD
	IZLOŽBENE CJELINE
8	RAZVOJ SPORTOVA U HRVATSKOJ
12	HAZENA
18	POČETAK RAZVOJA RUKOMETA U HRVATSKOJ
26	RAZVOJ ŠKOLSTVA I OBRAZOVANJA GLUHIH
36	OSNIVANJE SPORTSKIH DRUŠTAVA I RUKOMETNIH SEKCIJA GLUHIH
37	SPORTSKO DRUŠTVO GLUHIH "SILENT" ZAGREB
41	ŠPORTSKO DRUŠTVO GLUHIH "SLAVONAC" OSIJEK
45	ŠPORTSKO DRUŠTVO GLUHIH VARAŽDIN
49	ŠPORTSKO DRUŠTVO GLUHIH "GALEB" RIJEKA
53	SPORTSKO DRUŠTVO GLUHIH "MARJAN" SPLIT
58	IZBORNICI I TRENERI RUKOMETNE REPREZENTACIJE GLUHIH
64	EUROPSKA PRVENSTVA GLUHIH
67	SVJETSKA PRVENSTVA
70	OLIMPIJSKE IGRE GLUHIH
75	UTJECAJ PANDEMIJE COVID-19 NA SPORTSKA DOGAĐANJA
82	IMPRESSUM I ZAHVALE

TIŠINA NA SEDMERCU

HRVATSKA RUKOMETNA REPREZENTACIJA GLUHIH

UVOD

Hrvatski športski muzej u suradnji s Hrvatskim sportskim savezom gluhih organizirao je izložbu pod nazivom "Tišina na sedmecu" koja prikazuje uspjehe Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih. Godine 2022. izložba je prvi puta predstavljena na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i to povodom 30. godišnjice osnivanja Hrvatskog sportskog saveza gluhih te je prilagođena osobama oštećena vida. Također, u suradnji s Hrvatskom knjižnicom za slijepe tiskan je i katalog izložbe na Brailleovom pismu. Ovom prilikom, povodom održavanja Olimpijskih igara gluhih u Tokiju od 15. do 26. studenog 2025. tiskano je drugo izdanje kataloga izložbe. Na naslovnici kataloga izložbe nalazi se QR kôd putem kojega je dostupan audio vodič izložbe na hrvatskom jeziku za osobe oštećena vida.

CROATIAN NATIONAL DEAF HANDBALL TEAM

INTRODUCTION

The Croatian Sports Museum, in cooperation with the Croatian Deaf Sports Association, has organised an exhibition entitled "Silence on the Seven-Metre Line," which presents the achievements of the Croatian national deaf handball team. The exhibition was first displayed in 2022 at the Faculty of Kinesiology, University of Zagreb, to mark the 30th anniversary of the founding of the Croatian Deaf Sports Association. It is adapted for persons with visual impairments, and in cooperation with the Croatian Library for the Blind, the exhibition catalogue was also printed in Braille. On this occasion, marking the Deaflympics in Tokyo from 15 to 26 November 2025, a second edition of the exhibition catalogue has been published. On the cover of the catalogue there is a QR code that provides access to an audio guide in Croatian for visitors with visual impairments.

SILENCE AT THE SEVEN-METER LINE

Hrvatski športski muzej svoje temelje počinje graditi još 1947. godine, kada je prikupljen osobni fond Franje Bučara, dok od 2003. godine djeluje kao nacionalna muzejska ustanova pod okriljem Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Ukupno je prikupljeno više od 400.000 predmeta, fotografija, dokumenata i publikacija koji svjedoče o povijesti i razvoju sporta u Hrvatskoj od polovice 19. stoljeća pa sve do danas.

Hrvatski sportski savez gluhih osnovan je 29. veljače 1992. u Zagrebu kao nacionalni sportski savez koji okuplja sportske saveze, klubove i sportska društva gluhih na području cijele Hrvatske. Član je Međunarodnog odbora za sport gluhih od 1993. godine te je odvojen na međunarodnoj razini, odnosno nije dio Međunarodnog paraolimpijskog odbora.

The foundations of the Croatian Sports Museum date back to 1947, when the personal collection of Franjo Bučar was gathered. Since 2003, the Museum has functioned as a national museum institution under the auspices of the Ministry of Culture and Media of the Republic of Croatia. It has collected more than 400.000 objects, photographs, documents, and publications that testify to the history and development of sport in Croatia from the mid-19th century to the present day.

The Croatian Deaf Sports Association was founded on 29 February 1992 in Zagreb as the national federation that brings together deaf sports federations, clubs, and societies across Croatia. Since 1993, it has been a member of the International Committee of Sports for the Deaf and is internationally independent, meaning it does not fall under the International Paralympic Committee.

Izložba "Tišina na sedmercu" podijeljena je u tri cjeline. Prva cjelina prikazuje povijesni razvoj hazene i rukometa u svijetu i Hrvatskoj, dok druga predstavlja osnivanje škola za gluha djecu u Zagrebu, Splitu, Varaždinu i Rijeci, kao i prvih sportskih društava i rukometnih sekcija gluhih. Prikazani su veliki uspjesi Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih, počevši od prvog nastupa na XI. svjetskim igrama gluhih u Beogradu (Srbija) 1969. godine, preko prvog nastupa na VI. europskom prvenstvu u Reykjaviku (Island) 1995. godine pa sve do I. svjetskog prvenstva koje se održalo 2014. godine u Samsunu (Turska).

Izložba završava videomaterijalima u kojima rukometaši Tomislav Bošnjak, Ivan Pajić i Kristijan Živković opisuju kako je pandemija virusa COVID-19 utjecala na njihove pripreme za XII. europsko rukometno prvenstvo gluhih koje se 2021. godine održalo u Zagrebu.

The exhibition "Silence on the Seven-Metre Line" is divided into three sections. The first presents the historical development of hazena and handball worldwide and in Croatia. The second shows the establishment of schools for deaf children in Zagreb, Split, Varaždin, and Rijeka, as well as the founding of the first sports societies and handball sections for the deaf. The third highlights the major achievements of the Croatian national deaf handball team, beginning with their debut at the 11th Summer Deaflympics in Belgrade (Serbia) in 1969, continuing with their first appearance at the 6th European Championship in Reykjavik (Iceland) in 1995, and culminating in the 1st World Deaf Handball Championship, held in 2014 in Samsun (Türkiye).

The exhibition concludes with video recordings in which players Tomislav Bošnjak, Ivan Pajić, and Kristijan Živković describe how the COVID-19 pandemic affected their preparations for the 12th European Deaf Handball Championship, held in Zagreb in 2021.

U sklopu izložbe, a u suradnji s Kineziološkim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i izv. prof. dr. sc. Lidijom Petrinović, nositeljicom kolegija "Sport osoba s invaliditetom", organizirana je radionica "Osnove komunikacije gluhih i nagluhih osoba" koju je održala mag. paed. Davorka Birmili, dok je u "Privatnoj sportskoj i jezičnoj gimnaziji Franjo Bučar" u Zagrebu, u suradnji s ravnateljicom, prof. kroatologije i sociologije, Zdenkom Ivanković organizirano predavanje koje je održala profesorica defektologije Ružica Kežman, članica Udruge "Dlan – Kazalište, audiovizualne umjetnosti i kultura Gluhih".

Izložba je nakon toga gostovala i u Povijesnom i pomorskom muzeju Hrvatskog primorja Rijeka te u Gradskom muzeju Varaždin, gdje je u sklopu programa "Srijeda u muzeju" u Palači Herzer gostovao i bivši rukometaš Ivan Pajić. Na Edukacijskom rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu, u sklopu kolegija "Hrvatski znakovni jezik 2" i "Sociopedagoški aspekti oštećenja sluha" doc. dr. sc. Marine Milković, pročelnice Odsjeka za oštećenje sluha, gostovao je bivši rukometaš Marijo Lušić. Izložba je zatim gostovala u Športskoj gimnaziji u Zagrebu te na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Splitu, na kojemu je – u sklopu kolegija "Sistematska kineziologija" izv. prof. dr. sc. Marijane Čavale – održana i radionica hrvatskog znakovnog jezika, koju je vodila prevoditeljica Mihaela Babić iz Hrvatskog sportskog saveza gluhih, uz gostovanje rukometaša Ilije Peraka. Na Kineziološkom fakultetu u Osijeku, u sklopu kolegija asistenta mag. cin. Zorana Špoljarića "Sport osoba s invaliditetom i djecom s poteškoćama u razvoju", održana je radionica hrvatskog

As part of the exhibition, and in cooperation with the Faculty of Kinesiology of the University of Zagreb and Associate Professor Dr Lidija Petrinović, course leader of "Sport for Persons with Disabilities," a workshop entitled "Basics of Communication with Deaf and Hard-of-Hearing Persons" was held, conducted by Davorka Birmili, mag. paed. At the "Franjo Bučar Private Sports and Language Grammar School" in Zagreb, in cooperation with the school principal, Professor of Croatian Studies and Sociology Zdenka Ivanković, a lecture was delivered by special education teacher Ružica Kežman, member of the association "Dlan – Theatre, Audiovisual Arts, and Culture of the Deaf".

The exhibition then travelled to the Maritime and History Museum of the Croatian Littoral in Rijeka, and to Varaždin City Museum, where former handball player Ivan Pajić took part in the "Wednesday at the Museum" programme at the Herzer Palace. At the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences in Zagreb, within the courses "Croatian Sign Language 2" and "Sociopedagogical Aspects of Hearing Impairment" taught by Assoc. Prof. Dr Marina Milković, Head of the Department for Hearing Impairment, former handball player Marijo Lušić was a guest. The exhibition was also hosted at the Sports Gymnasium in Zagreb and at the Faculty of Kinesiology, University of Split, where, as part of the course "Systematic Kinesiology" led by Associate Professor, Ph.D. Marijana Čavala, a Croatian Sign Language workshop was held by interpreter Mihaela Babić of the Croatian Deaf Sports Association, with handball player Ilija Perak as a guest. At the Faculty of Kinesiology, University of Osijek, within the course "Sport for Persons with Disabilities and Children

znakovnog jezika na kojoj je teorijski dio vodila prevoditeljica Mihaela Babić, dok su praktični dio vodili suradnica Osječkog športskog saveza gluhih Nataša Kopunović i asistent mag. cin. Zoran Špoljarić, uz gostovanje bivšeg rukometaša Milivoja Uzurova. Izložba je gostovala i u Športskom centru Višnjik u Zadru u sklopu 2. sportskog kampa, koji uključuje djecu s oštećenjem sluha, u organizaciji Hrvatskog sportskog saveza gluhih te u sklopu 3. međunarodne umjetničke i znanstvene konferencije osoba s invaliditetom u umjetnosti, znanosti, odgoju i obrazovanju na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku.

Izložba je nastala prikupljanjem građe sportaša, a ostvarena je posebno zahvaljujući Mariju Lušiću, počasnom predsjedniku Hrvatskog sportskog saveza gluhih i predsjedniku Zagrebačkog sportskog saveza gluhih, kao i dugogodišnjem igraču i kapetanu Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih, koji je svojim znanjem i organiziranošću uvelike pomogao s realizacijom ove izložbe, na čemu mu posebno zahvaljujem.

with Developmental Difficulties" taught by Assistant Zoran Špoljarić, mag. cin., a Croatian Sign Language workshop was held. The theoretical part was led by interpreter Mihaela Babić, while the practical part was conducted by Nataša Kopunović of the Osijek Deaf Sports Association and Assistant Zoran Špoljarić, with former handball player Milivoj Uzurov as a guest. The exhibition was also displayed at the Višnjik Sports Centre in Zadar, during the 2nd sports camp for children with hearing impairments, organised by the Croatian Deaf Sports Association, as well as at the 3rd International Artistic and Scientific Conference on Disability in Art, Science, Education, and Training, held at the Josip Juraj Strossmayer University, Academy of Arts and Culture in Osijek.

The exhibition was created through the systematic collection of materials gathered by athletes and external collaborators and was made possible in particular thanks to Marijo Lušić, Honorary President of the Croatian Deaf Sports Association and President of the Zagreb Deaf Sports Association, as well as a longtime player and captain of the Croatian national deaf handball team, whose knowledge and organisational skills greatly contributed to the realisation of this exhibition, for which I would like to especially thank him.

Na temelju članka 17. stavak 2. Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana (NN br. 10/90), te članka 20. 45. i 94. Zakona o športu, Skupština Hrvatskog športskog Saveza gluhih na svojoj sjednici održanoj 29. ož. 1992.g. donijela je

STATUT HRVATSKOG ŠPORTSKOG SAVEZA GLUHIH

I OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Hrvatski športski Savez gluhih (udaljnjem tekstu: Savez) je športska organizacija u kojoj se udružuju športska društva i klubovi osoba oštećena sluha s područja Republike Hrvatske (udaljnjem tekstu: Udružene organizacije (gluhih)).

Udružene organizacije udružuju se u Savez radi usklađivanja posebnih i zajedničkih interesa, planiranja i organiziranja, razvoja i unapređenja športa, obavljanja djelatnosti i provođenja športskih programa i rekreacije među gluhim osobama.

Osim navedenih razloga iz stavka 2. ovog članka, udružene organizacije udružuju se u Savez i radi reprezentiranja Republike Hrvatske na međunarodnom planu.

Članak 2.

Savez ima svojstvo društveno-pravne osobe i upisuje se u registar društvenih organizacija pri Republičkom ministarstvu za pravosuđe i upravu.

Za preuzete obveze Savez odgovara svim svojim sredstvima (potpuna odgovornost).

Savez ima svoj žiro-račun.

Članak 3.

Savez djeluje na teritoriju Republike Hrvatske.

Sjedište Saveza je u Zagrebu, Palmotićevo 4.

Pored punog naziva, Savez upotrebljava i skraćeni naziv: - "HŠSG".

Članak 4.

Savez predstavlja predsjednik Saveza, a u slučaju njegove spriječenosti, član Izvršnog odbora kojeg ovlasti predsjednik.

Statut Hrvatskog športskog saveza gluhih
Zagreb, 1992.
Dokument, 29.6x21.0 cm
Hrvatski športski muzej HŠPOM-10952

Otvorenje novouređenog Srednjoškolskog igrališta
Zagreb, 1935.
Fotografija 14x8.5 cm
Hrvatski športski muzej HŠPOM-FT007278

RAZVOJ SPORTOVA U HRVATSKOJ

Iako je prema Hrvatsko-ugarskoj nagodbi iz 1868. godine Hrvatska imala samostalnost u prosvjeti, kulturi i sportu, nedostajao je središnji sportski savez kojim bi se sportaši uključivali na međunarodne nastupe, ali i putem kojega bi se povezivali sportski klubovi u Hrvatskoj. Upravo iz tih razloga osnovan je Hrvatski športski savez 5. listopada 1909. godine. Predsjednik privremenog Odbora bio je Ljudevit Andrassy, dok je kasnije za predsjednika novog Odbora izabran Franjo Bučar. Početkom 1919. godine iz sekcija Hrvatskoga športskog saveza osnovani su strukovni sportski savezi Kraljevine SHS, a djelatnici tog saveza utemeljili su 14. prosinca 1919. Jugoslavenski olimpijski odbor. Između dva svjetska rata u Hrvatskoj su se počeli razvijati mnogi sportovi, a među njima je bio i rukomet.¹

DEVELOPMENT OF SPORTS IN CROATIA

Although, under the Croatian-Hungarian Settlement of 1868, Croatia had autonomy in education, culture, and sports, it lacked a central sports federation through which athletes could participate in international competitions and via which sports clubs in Croatia could be connected. For this reason, the Croatian Sports Federation was founded on 5 October 1909. The president of the interim committee was Ljudevit Andrassy, while Franjo Bučar was later elected president of the new committee. At the beginning of 1919, sections of the Croatian Sports Federation gave rise to specialised sports federations of the Kingdom of Serbs, Croats, and Slovenes, and the staff of that federation founded the Yugoslav Olympic Committee on 14 December 1919. Between the two world wars, many sports began to develop in Croatia, including handball.¹

¹Jajčević, Zdenko. Povijest športa i tjelovježbe, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2010., str. 274-279.

¹Jajčević, Zdenko. History of Sport and Physical Exercise. Faculty of Kinesiology, University of Zagreb, Zagreb, 2010, pp. 274-279.

Ljudevit Androssy
Fotografija 3.5x5.5 cm
Hrvatski športski muzej HŠPOM-9955

Franjo Bučar
Zagreb, 1915.
Fotografija – dopisnica 9x14 cm
Hrvatski športski muzej HŠPOM-FT007212

HAZENA

Krajem 19. stoljeća u Češkoj se pojavljuje hazena. Ona je predstavljala igru sličnu današnjem rukometu. Riječ *hazéna* nastala je od češkoga glagola *házati*, što znači *baciti* i bila je uglavnom ženska sportska igra loptom, pri čemu je cilj bio rukom ubaciti loptu u protivnička vrata (gol).² Začetnikom te igre smatra se Antonin (Anton) Krištov, učitelj tjelovježbe u Malostranskoj realci, koji je osmislio pravila hazene po uzoru na pravila igre *cílova* (*terčova*), koja su bila tiskana u knjizi Josefa Klenke "Telovična hry" 1892. godine.³ Godine 1907. Antonin Krištov osnovao je prvu ekipu hazene u Akademiji na Strakovu, a već 1909. godine inicirao je osnivanje Savezne komisije hazenskih ekipa. Češki olimpijski odbor priznao je hazenu kao sport 1911. godine, a na Šestom svesokolskom sletu u Pragu 1912. godine odigrana je pokazna utakmica hazene koju je tada upoznao i ostatak svijeta.

²Njirjak, Eugen. Hazena preteča rukometa: Prvi koraci hazenskog sporta. Povijest sporta, godina XX, broj 80, Zagreb, 1989., str. 342.
³Razvoj rukometa u Hrvatskoj. Rukometni savez Hrvatske, Zagreb, 1986., str. 4.

HAZENA

At the end of the 19th century, the sport of hazena appeared in what is now Czechia. It resembled modern handball. The word *hazéna* comes from the Czech verb *házati*, meaning *to throw*, and it was primarily a women's ball sport with the aim of throwing the ball by hand into the opponent's goal.² The founder of the game is considered to be Antonin (Anton) Krištov, a physical education teacher at the Malá Strana Realschule, who developed the rules of hazena based on the rules of the goal game (*cílová hra*) described in Josef Klenka's 1892 book *Telovična hry*.³ In 1907, Antonin Krištov established the first hazena team at the Academy in Strakovo, and already in 1909, he initiated the formation of the Federal Committee of Hazena Teams. The Czech Olympic Committee recognised hazena as a sport in 1911, and at the 6th All-Sokol Rally (*Slet*) in Prague in 1912, a demonstration match of hazena was played, introducing the sport to the rest of the world.

²Njirjak, Eugen. Hazena Precursor to Handball: The First Steps of Hazena Sport. History of Sport, vol. 20, no. 80, Zagreb, 1989, p. 342.
³Development of Handball in Croatia 1930 – 1985. Croatian Handball Federation, Zagreb, 1986, p. 4..

Hazena se na području Hrvatske pojavila 1920. godine zahvaljujući studentima iz Osijeka i Vukovara koji su se s ovim sportom upoznali za vrijeme studiranja u Čehoslovačkoj. Povodom priprema za Prvi slet židovske omladine Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Osijeku razvila se ideja da se hazena prezentira i široj javnosti. Tom su prilikom studenti Oskar Winkler i Berthold Freund u Židovskom omladinskom društvu Moriah trenirali djevojke hazenu, dok su pak Marko Preisz i Ivan Flod trenirali djevojke u Židovskom klubu Makabi u Osijeku.

Prvi slet židovske omladine Kraljevine SHS održavao se od 8. do 12. kolovoza 1920., a prva utakmica hazene odigrana je 10. kolovoza te je završila pobjedom ekipe iz Vukovara s rezultatom 4:1. Ekipa iz Vukovara pobijedila je i na uzvratnom susretu, koji se održao 5. rujna 1920. u Vukovaru, s rezultatom 3:0.^{4,5}

Hazena se s vremenom proširila preko Slavonije i Srijema i na ostale gradove u Hrvatskoj.⁶

Hazena was introduced to Croatia in 1920 thanks to students from Osijek and Vukovar who had encountered the sport during their studies in Czechoslovakia. In preparation for the First Rally of Jewish Youth of the Kingdom of Serbs, Croats, and Slovenes (Kingdom of the SCS) in Osijek, the idea arose to present hazena to the wider public. On that occasion, students Oskar Winkler and Berthold Freund trained girls in hazena within the Jewish Youth Society Moriah, while Marko Preisz and Ivan Flod trained girls at the Jewish club Maccabi in Osijek.

The First Rally of Jewish Youth of the Kingdom of SCS took place from 8 to 12 August 1920, and the first hazena match was played on 10 August, ending with a victory for the Vukovar team by 4-1. The Vukovar team also won the return match, held in Vukovar on 5 September 1920, with a score of 3-0.^{4,5}

Over time, hazena gradually spread from Slavonia and Syrmia to other towns in Croatia.⁶

Prva pravila hazenske igre, koja su bila objavljena u Ilustrovanoj športskoj reviji, preveo je student Oskar Winkler⁷ 1920. godine. Sljedeće godine, drugi prijevod pravila nepoznatoga autora objavljen je u *Ilustrovanoj športskoj reviji*. Godine 1922. nastao je treći prijevod, kad je Vladimir Chilak preveo službena pravila Čehoslovačkog saveza hazene i ženskih sportova i dao ih na korištenje Hrvatskom akademskom športskom klubu u Zagrebu. Jugoslavenski lakoatletski savez prihvatio je ta pravila kao službena pravila hazene.⁸ Godine 1923. Jugoslavenski lakoatletski savez (JLAS) u Zagrebu primio je hazenu kao dio svoje sekcije, a prvi klubovi bili su HAŠK Zagreb, HŠK Concordia Zagreb, Hazena klub II. realne gimnazije Vesna Zagreb, Bjelovarski građanski SK Bjelovar, Sportski klub Olimpija Karlovac, Čakovečki sportski klub Čakovec, SK Taninpila Sušine – Gjurgjenovac, Židovski sport klub Herut Vinkovci, Srednjoškolski sport klub Viktorija Križevci i HŠK Penkala Zagreb.

The first hazena rules to be published were translated by student Oskar Winkler in 1920 in the Illustrated Sports Review (*Ilustrovana športska revija*). The following year, a second translation by an unknown author was published in the same journal. In 1922, a third translation was made by Vladimir Chilak from the official rules of the Czechoslovak Association of Hazena and Women's Sports. It was provided to the Croatian Academic Sports Club in Zagreb. The Yugoslav Athletics Federation accepted these as the official rules of hazena.⁸

In 1923, the Yugoslav Athletics Federation (JLAS) in Zagreb incorporated hazena into its sections. The first clubs were HAŠK Zagreb, HŠK Concordia Zagreb, Hazena Club of the 2nd Real Grammar School Vesna Zagreb, Bjelovar Citizens' Sports Club Bjelovar, Sports Club Olimpija Karlovac, Čakovec Sports Club Čakovec, SK Taninpila Sušine – Gjurgjenovac, Jewish Sports Club Herut Vinkovci, Secondary School Sports Club Viktorija Križevci and HŠK Penkala Zagreb.

⁴Mikić, Zvonimir. Hazena u Đakovu – od rukometa do rukometa. Zbornik Muzeja Đakovštine, godina XIII, broj 1. Đakovo, 2017., str. 206.

⁵Bogdan Cuvaj navodi da je utakmica odigrana u okviru I. sleta Saveza židovskog omladinskog udruženja Kraljevine SHS. Osnivači rukometa – češke hazene u Jugoslaviji. Povijest sporta, godina IV, broj 13. Zagreb, 1973., str. 1153.

⁶Mikić, Zvonimir. Hazena u Đakovu – od rukometa do rukometa. Zbornik Muzeja Đakovštine, godina XIII, broj 1. Đakovo, 2017., str. 205.

⁴Mikić, Zvonimir. Hazena in Đakovo – From Handball to Handball. Proceedings of the Đakovo Museum, vol. XIII, no. 1, Đakovo, 2017, p. 206.

⁵Bogdan Cuvaj states that the match was played as part of the First Rally of the Union of Jewish Youth Associations of the Kingdom of SCS. The Founders of Handball – Czech Hazena in Yugoslavia. History of Sport, vol. IV, no. 13, Zagreb, 1973, p. 1153..

⁶Mikić, Zvonimir. Hazena in Đakovo – From Handball to Handball. Proceedings of the Đakovo Museum, vol. 13, no. 1, 2017, p. 205.

⁷Bogdan. Osnivači rukometa – češke hazene u Jugoslaviji. Povijest sporta, godina IV, broj 13, Zagreb, 1973., str. 1151-1154.

⁸Mikić, Zvonimir. Hazena u Đakovu – od rukometa do rukometa. Zbornik Muzeja Đakovštine, godina XIII, broj 1. Đakovo, 2017., str. 207.

⁷Founders of Handball – Czech Hazena in Yugoslavia. History of Sport, vol. 4, no. 13, Zagreb, 1973, pp. 1151-1154.

⁸Mikić, Zvonimir. Hazena in Đakovo – From Handball to Handball. Proceedings of the Đakovo Museum, vol. 13, no. 1, 2017, p. 207..

Već 1924. godine u Zagrebu se osniva Jugoslavenski hazena savez (JHS), koji je mijenjao nekoliko naziva, a posljednja promjena bila je 1933. godine, kada je Izvanredna skupština Saveza ponovno primila laku atletiku u svoj sastav i promijenila ime u Jugoslavenski savez ženskih sportova, koji je zadržala do 1938. godine.⁹

Igračice hazena klubova kao članice reprezentacije Jugoslavije svoje najveće uspjehe postigle su osvajanjem drugoga mjesta na III. ženskim svjetskim sportskim igrama u Pragu 1930. godine i prvoga mjesta na IV. ženskim svjetskim sportskim igrama u Londonu 1934. godine.¹⁰

Godine 1949. u Zagrebu je osnovan Odbor za hazenu pri Fiskulturnom savezu Hrvatske, a 1950. godine i Hazena savez Hrvatske. Međutim, već 1951. godine donesena je odluka o spajanju Hrvatskog rukometnog saveza i Hazena saveza Hrvatske, čime se u potpunosti napušta hazena i prelazi na igranje rukometa.¹¹

Already in 1924, the Yugoslav Hazena Federation (JHS) was founded in Zagreb. It underwent several name changes, with the last change occurring in 1933, when the Extraordinary Assembly reintegrated athletics into the federation and renamed it the Yugoslav Federation of Women's Sports, which remained its official name until 1938.⁹

Players from hazena clubs, as members of the Yugoslav national team, achieved their greatest successes by winning second place at the 3rd Women's World Games in Prague in 1930 and first place at the 4th Women's World Games in London in 1934.¹⁰

In 1949, a Hazena Committee was established in Zagreb within the Physical Culture Federation of Croatia, and in 1950, the Hazena Federation of Croatia was founded. However, already in 1951, a decision was made to merge the Croatian Handball Federation and the Hazena Federation of Croatia, thereby fully abandoning hazena in favour of handball.¹¹

⁹Isto, 209-210.

¹⁰Isto, 204-205.

¹¹Razvoj rukometa u Hrvatskoj.

Rukometni savez Hrvatske. Zagreb, 1986., str. 24. i 26..

⁹Idem, pp. 209-210.

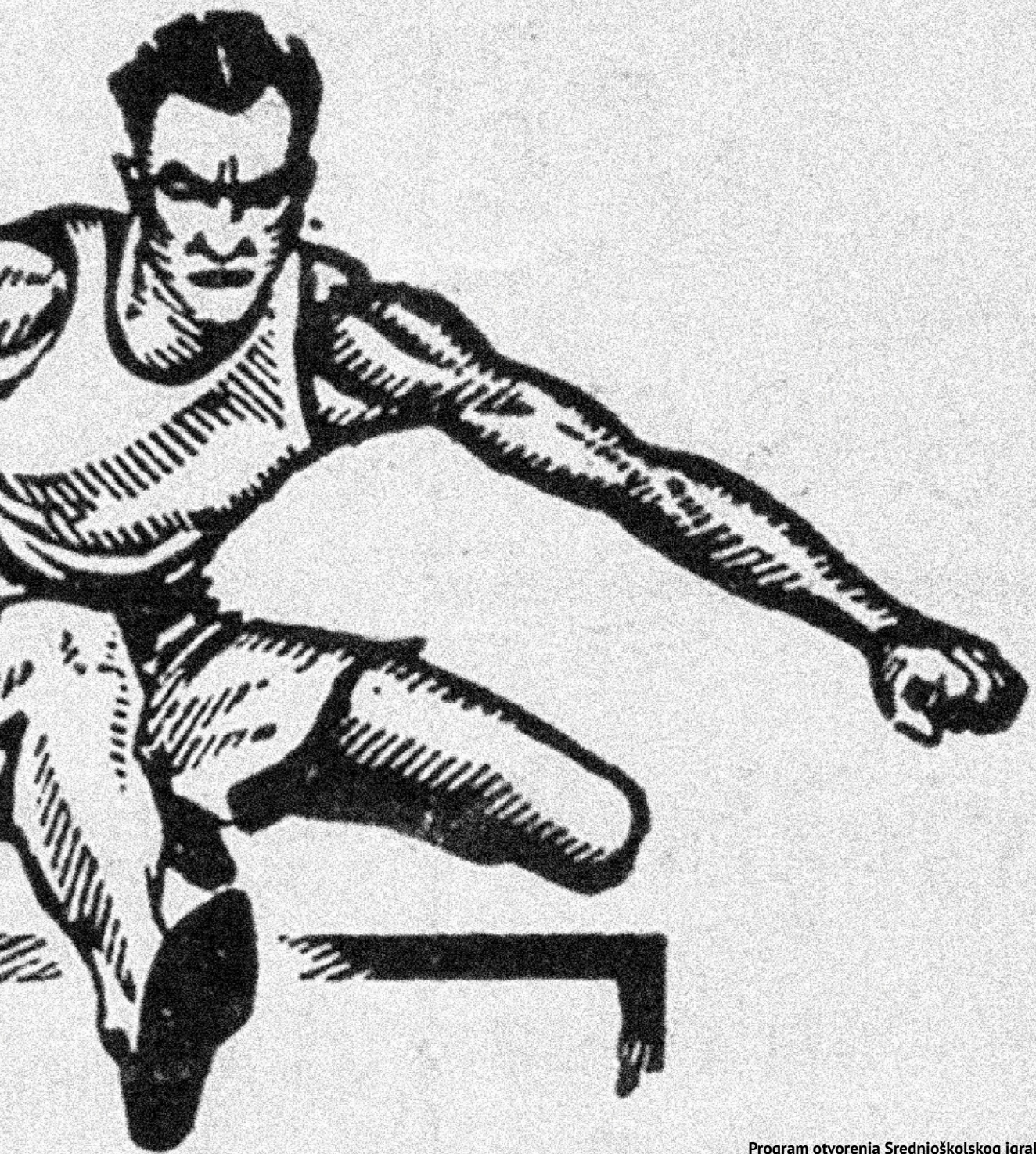
¹⁰Idem, pp. 204-205.

¹¹Development of Handball in Croatia 1930–1985. Croatian Handball Federation.

Zagreb, 1986, pp. 24 and 26..

Medalja za osvojeno II. mjesto na III. ženskim svjetskim igrama
Prag, 1930.
7x6.7 cm
Hrvatski športski muzej HŠPOM-ME001559

Program otvorenja Srednjoškolskog igrališta u Zagrebu
Zagreb, 1935.
Detalj dokumenta
Hrvatski športski muzej HSPOM-10452

POČETAK RAZVOJA RUKOMETA U HRVATSKOJ

Prema dostupnim podacima vidljivo je da se igra slična današnjem rukometu igrala u nekoliko zemalja u isto vrijeme, ali prvi početak zabilježen je još krajem 19. stoljeća u Danskoj kada je igru *haandbold* učitelj gimnastike Holger Nielsen uvrstio u svoj nastavni program.¹²

Prva rukometna pravila objavljena su u Njemačkoj 1917. godine¹³, a već 1919. godine današnji oblik rukometa kao natjecateljske igre formirao je Karl Schelenz, profesor na Visokoj školi za tjelesni odgoj i sport u Berlinu.¹⁴

THE BEGINNING OF HANDBALL DEVELOPMENT IN CROATIA

Available records show that a game similar to modern handball was played in several countries simultaneously, but its earliest origins date back to the late 19th century in Denmark, when gymnastics teacher Holger Nielsen introduced the game *haandbold* into his class curriculum.¹²

The first handball rules were published in Germany in 1917¹³, and by 1919, the modern form of handball as a competitive sport was formalised by Karl Schelenz, a professor at the Berlin College of Physical Education and Sport.¹⁴

¹²Isto, str. 4.

¹³Isto, str. 3

¹⁴Petranović, Ivo. Hazena preteča rukometa (Primjeri i iskustva slavonskih klubova). Povijest sporta, godina XX, broj 80. Zagreb, 1989., str. 278..

¹⁴Idem, p. 4.

¹⁵Idem, p. 3.

¹⁶Petranović, Ivo. Hazena Precursor to Handball (Examples and Experiences of Slavonian Clubs). History of Sport, vol. 20, no. 80, Zagreb, 1989, p. 278..

Prvi počeci igranja rukometa u Hrvatskoj zabilježeni su u Varaždinu. S igranjem (velikog) rukometa počeli su učenici Državne realne gimnazije u Varaždinu pod vodstvom nastavnika Zvonimira Suligoja. Prema Izvješčaju za školsku godinu 1929./30., već je 29. svibnja 1930. godine na igralištu Varaždinskoga športskog kluba održana Javna gimnastička produkcija s prikazom sletskih vježbi, vježbi na spravama i igrama. Posljednja točka toga programa uključivala je prvi javni prikaz rukometne utakmice kombinirane momčadi V. i VI. razreda protiv momčadi VIII. razreda.

U Zagrebu je početak rukometa zabilježen školske godine 1932./33. u tadašnjoj Državnoj I. muškoj realnoj gimnaziji.

Do izgradnje Srednjoškolskog igrališta u Klaićevoj ulici, zagrebački se rukomet odvijao u poprilično neprilagođenim prostorima. Tako da se nakon otvorenja uređenoga Srednjoškolskoga igrališta 1935. godine počinju organizirati brojne prijateljske i prvenstvene rukometne utakmice učenika zagrebačkih srednjih škola.¹⁵

The first documented instances of handball being played in Croatia occurred in Varaždin. Pupils at the State Real Grammar School in Varaždin began playing (field) handball under the guidance of teacher Zvonimir Suligoj. According to the Report for the 1929/30 school year, a public gymnastics presentation was held on 29 May 1930 at the playground of the Varaždin Sports Club, featuring display exercises, apparatus routines, and games. The final item in the programme included the first public demonstration of a handball match between a combined team of 5th and 6th grade pupils and a team from the 8th grade.

In Zagreb, handball first began in the 1932/33 school year at the then State First Boys' Real Grammar School.

Until the construction of the Secondary School Sports Ground in Klaićeva Street, handball in Zagreb was played in rather inadequate spaces. After the opening of the newly developed grounds in 1935, numerous friendly and championship handball matches between pupils of Zagreb's secondary schools began to be organised.¹⁵

Uz izgrađeno Srednjoškolsko igralište, određen utjecaj na razvoj rukometa među zagrebačkim srednjoškolcima imalo je i Udruženje tjelesnoga vježbanja (UTV). Ono je osnovano 1932. godine na inicijativu Vladimira Jankovića, nastavnika gimnastike Državne I. muške realne gimnazije. UTV je bio glavni organizator izvanrazredne sportske djelatnosti učenika te gimnazije i smatra se prvom organiziranom rukometnom sekcijom na ovim prostorima. U školskoj godini 1934./35. UTV mijenja ime u "Sportska sekcija Zajednice doma i škole Državne I. muške realne gimnazije" te djeluje sve do 1941. godine.¹⁶

Nastankom Banovine Hrvatske, 14. svibnja 1939. osniva se Hrvatska športska sloga koja je zastupala interese hrvatskoga sporta¹⁷. Upravo te godine učenici zagrebačkih srednjih škola osnivaju prve rukometne sekcije pri tadašnjim sportskim klubovima, kao što su Prvi hrvatski građanski športski klub, HŠK Ličanin (kasnije HŠK Martinovka), HŠK Concordia, HŠK Meteor, HŠK GEC (Gradske električne centrale) Šparta, ŠK Željezničar (kasnije HŠK Trnje). Tijekom organiziranja prvog rukometnog prvenstva Zagreba (1940.) osnovana je i rukometna sekcija pri SK Marathon.¹⁸

In addition to the construction of the Secondary School Sports Ground, the Association for Physical Exercise (UTV) also played a role in the development of handball among Zagreb's secondary school pupils. It was established in 1932 on the initiative of Vladimir Janković, a gymnastics teacher at the State First Boys' Real Grammar School. UTV was the main organiser of extracurricular sports activities at the school, and it is considered the first organised handball section in the region. In the 1934/35 school year, UTV changed its name to the Sports Section of the Home and School Community of the State First Boys' Real Grammar School, and it operated until 1941.¹⁶

With the formation of the Banovina of Croatia, the Croatian Sports Union was established on 14 May 1939 to represent the interests of Croatian sport.¹⁷ That same year, pupils from Zagreb's secondary schools began founding the first handball sections within existing sports clubs such as the First Croatian Citizens' Sports Club, HŠK Ličanin (later HŠK Martinovka), HŠK Concordia, HŠK Meteor, HŠK GEC Šparta (City Electric Utility), ŠK Željezničar (later HŠK Trnje). During the organisation of the first Zagreb handball championship in 1940, a handball section was also established within SK Marathon.¹⁸

¹⁵Razvoj rukometa u Hrvatskoj, Rukometni savez Hrvatske. Zagreb, 1986., str. 10-11.

¹⁵Development of Handball in Croatia 1930–1985. Croatian Handball Federation, Zagreb, 1986, pp. 10-11.

¹⁶Idem, str. 13.

¹⁷Jajčević, Zdenko. Povijest športa i tjelovježbe, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb, 2010., str. 282.

¹⁸Razvoj rukometa u Hrvatskoj. Rukometni savez Hrvatske. Zagreb, 1986., str.14..

¹⁶Idem, p. 13.

¹⁷Jajčević, Zdenko. History of Sport and Physical Exercise. Faculty of Kinesiology, University of Zagreb, Zagreb, 2010, p. 282.

¹⁸Development of Handball in Croatia 1930–1985. Croatian Handball Federation, Zagreb, 1986, p. 14..

Nakon II. svjetskog rata u Zagrebu su osnovana fiskulturna društva u kojima su pokrenute i rukometne sekcije kao što su: Fiskulturno društvo komunalaca Dinamo, Zagrebačko omladinsko fiskulturno društvo Mladost, Fiskulturno društvo Metalac, Fiskulturno društvo Slavija, Fiskulturno društvo Lokomotiva te mnoga druga društva.

Godine 1945. pri Fiskulturnom savezu Hrvatske (FISAH) osnovan je i Odbor za rukomet.

Centralni odbor Fiskulturnog saveza Jugoslavije pred kraj 1947. godine suglasio se da u rukometnim natjecanjima smiju sudjelovati i ženske ekipe.¹⁹

Već sljedeće godine u Zagrebu, Splitu, Osijeku i Šibeniku osnovane su i prve ženske rukometne ekipe pri sekcijama tadašnjih fiskulturnih društava.²⁰

Hrvatski rukometni savez počeo je djelovati u listopadu 1941. godine, a njegov rad obnovljen je 19. prosinca 1948. u Zagrebu.²¹

Na inicijativu Hrvatskog rukometnog saveza, Teodor Sedmak i Ivan Snaj preveli su početkom 1950. godine s njemačkog jezika međunarodna pravila rukometa koja su kasnije umnožena i podijeljena zagrebačkim rukometnim sekcijama.²²

Hrvatski rukometni savez postaje članom Međunarodnog rukometnog saveza (International Handball Federation, IHF) i Europskoga rukometnog saveza (European Handball Federation, EHF) 1992. godine.²³

After the Second World War, sports associations were founded in Zagreb that also launched handball sections, including Physical Culture Society of Municipal Workers Dinamo, Zagreb Youth Physical Culture Society Mladost, Physical Culture Society Metalac, Physical Culture Society Slavija, Physical Culture Society Lokomotiva, and many others.

In 1945, the Handball Committee was established within the Physical Culture Association of Croatia (FISAH).

Towards the end of 1947, the Central Committee of the Physical Culture Association of Yugoslavia agreed to allow women's teams to participate in handball competitions.¹⁹

As early as the following year, the first women's handball teams were formed in Zagreb, Split, Osijek, and Šibenik within the handball sections of the physical culture societies at the time.²⁰

The Croatian Handball Federation began operating in October 1941, and its work was renewed on 19 December 1948 in Zagreb.²¹

At the initiative of the Croatian Handball Federation, Teodor Sedmak and Ivan Snaj translated the international handball rules from German at the beginning of 1950. These were later duplicated and distributed to Zagreb handball sections.²²

The Croatian Handball Federation became a member of the International Handball Federation (IHF) and the European Handball Federation (EHF) in 1992.²³

¹⁹Isto, str. 15 i 18.

²⁰Isto 18-19.

²¹Jajčević, Zdenko. Povijest športa i tjelovježbe, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb, 2010., str. 358.

²²Razvoj rukometa u Hrvatskoj. Rukometni savez Hrvatske. Zagreb, 1986., str. 23.

²³Jajčević, Zdenko. Povijest športa i tjelovježbe, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb, 2010., str. 360.

¹⁹Idem, pp. 15 and 18.

²⁰Idem, pp. 18-19.

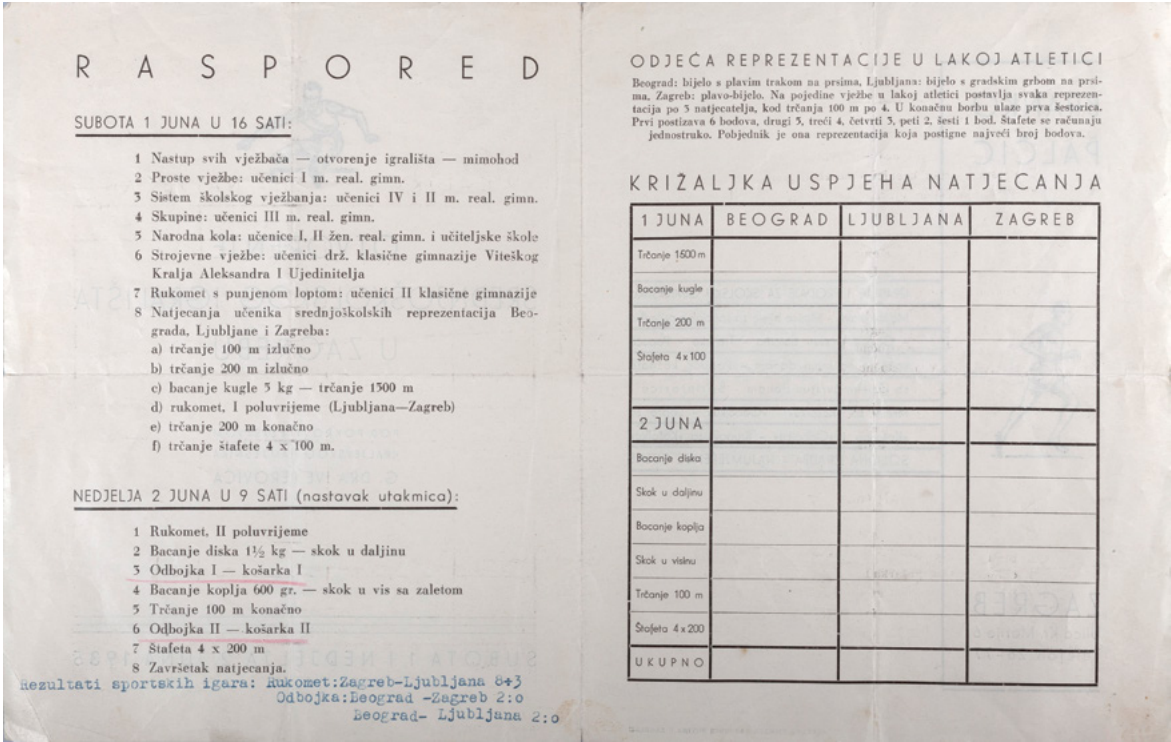
²¹Jajčević, Zdenko. History of Sport and Physical Exercise. Faculty of Kinesiology, University of Zagreb, Zagreb, 2010, p. 358.

²²Development of Handball in Croatia 1930–1985. Croatian Handball Federation, Zagreb, 1986, p. 23.

²³Jajčević, Zdenko. History of Sport and Physical Exercise. Faculty of Kinesiology, University of Zagreb, Zagreb, 2010, p. 360.

Srednjoškolsko igralište
Zagreb, 1935.
Fotografija 15.3x5.3 cm
Hrvatski športski muzej HŠPOM-FT007276

Program otvorenja Srednjoškolskog igrališta u Zagrebu
Zagreb, 1935.
Dokument, 21x16.5 cm
Hrvatski športski muzej HŠPOM-10452

Svečano otvorenje Srednjoškolskog igrališta u Zagrebu
Zagreb, 1935.
Fotografija, 7.5x10.5 cm
Hrvatski športski muzej HŠPOM-FT007277

Zemaljski zavod za odgoj gluhanijeme djece Zagreb
Fotografija, presnimka
HR-HDA-1422:AGE FOTO/C-432-19 (album 46, str. 39)
Hrvatski državni arhiv

RAZVOJ ŠKOLSTVA I OBRAZOVANJA GLUHIH

Krajem 18. stoljeća svećenik Charles Michel de l'Épée otvorio je prvu školu za gluhe u Parizu u kojoj se upotrebljavao znakovni jezik, dok je u Leipzigu prvu školu za gluhe – koju je službeno priznala i vlada – osnovao Samuel Heinicke.²⁴

U Hrvatskoj je za same početke obrazovanja gluhih zaslužan Adalbert Lampe koji je 11. rujna 1885. godine održao prvi javni ispit sa svojim učenikom Ivanom Smolom u Učiteljskoj školi u Zagrebu u Opatičkoj ulici br. 22, a te je godine dobio i dozvolu za osnivanje "Privatnog zavoda za odgoj gluhanijeme djece". Godine 1887. osnovan je kuratorij (starateljstvo) koji je davao financijsku potporu Zavodu te je u zakup uzeo vilu "God" na Mirogojskoj cesti u koju je Lampe preselio Zavod.

DEVELOPMENT OF SCHOOLS AND EDUCATION FOR THE DEAF

At the end of the 18th century, the priest Charles Michel de l'Épée opened the first school for the deaf in Paris, where sign language was used, while in Leipzig, Samuel Heinicke founded the first government-recognised school for the deaf.²⁴

In Croatia, the beginnings of education for the deaf are attributed to Adalbert Lampe, who on 11 September 1885 conducted the first public examination with his student Ivan Smola at the Teacher Training School in Zagreb, located at Opatička Street No. 22. That same year, he was granted permission to establish the "Private Institute for the Education of Deaf-Mute Children."

In 1887, a board of trustees (trusteeship) was established to provide financial support to the Institute, and it leased the villa "God" on Mirogojska Road, to which Lampe moved the Institute.

²⁴Vidi <https://deafhistory.eu/index.php/home>.

²⁴See <https://deafhistory.eu/index.php/home>.

Već je 1888. godine osnovano "Društvo za osnutak i uzdržavanje zemaljskoga zavoda za odgoj gluhonijeme djece", koje je preuzelo Lampeov privatan zavod pod svoju upravu. Krajem školske godine 1890./91. raspušten je Lampeov zavod te je 1891. osnovan "Zemaljski zavod za odgoj gluhonijeme djece".

On se prvotno nalazio u vili "Socias" na Vinogradskoj cesti, ali je nešto kasnije preseljen na adresu Ilica 83, gdje se danas nalazi Centar za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj".²⁵

Odlukom Zemaljske vlade Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, Odjela za bogoštovlje i nastavu od 24. listopada 1891., učenici Zemaljskog zavoda za odgoj gluhonijeme djece u okviru nastave kao predmet imali su i satove tjelovježbe te su tako počeli razvijati interes prema sportu.²⁶

Usljedilo je otvaranje školâ za gluhu djecu i u drugim gradovima.

Tako je u Splitu na sjednici Vijeća proizvođača i Gradskoga vijeća održanoj 20. siječnja 1953. i uz suglasnost Savjeta za narodno zdravlje i socijalnu politiku doneseno rješenje o osnivanju "Zavoda za odgoj gluhe djece" u Splitu. Zavod je kroz godine mijenjao nazive, a današnji naziv – Centar za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj" – nosi od 1980. godine.²⁷

By 1888, the "Society for the Establishment and Maintenance of the National Institute for the Education of Deaf-Mute Children" had been formed and took over the administration of Lampe's private institute. At the end of the 1890/91 school year, Lampe's institute was dissolved, and in 1891 the "National Institute for the Education of Deaf-Mute Children" was founded.

It was initially housed in the villa "Socias" on Vinogradska Road, but was later relocated to Ilica 83, where today the "Slava Raškaj Centre for Education and Training is located".²⁵

According to a decision by the Department for Religion and Education of the Land Government of Croatia, Slavonia, and Dalmatia, dated 24 October 1891, pupils of the National Institute for the Education of Deaf-Mute Children had physical education classes as part of their curriculum, which sparked interest in sport.²⁶

Schools for deaf children were soon opened in other cities and towns as well. In Split, during a joint meeting of the Council of Producers and the City Council held on 20 January 1953, and with the consent of the Council for Public Health and Social Policy, a decision was made to establish the "Institute for the Education of Deaf Children in Split." Over the years, the Institute underwent several name changes and has been known since 1980 as the "Slava Raškaj Centre for Education and Training" in Split.²⁷

²⁵Ljubomir. Adalbert Lampe: Osnivač školstva za obrazovanje gluhe djece u Hrvatskoj. Savez organizacija osoba oštećena sluha Hrvatske, Centar za odgoj i obrazovanje Slava Raškaj – Zagreb. Zagreb, 1985., str. 23-30., 43-47.

²⁶Prijatelj slijepih i gluhonijemih. List za humanitarnu pedagogiju, godina I, broj 1. Zagreb, 1893., str. 24.

²⁷Divić, Branka. Osobe oštećena sluha na području Splitsko-dalmatinske županije nekad i danas, str. 53. <https://www.centarslavaraskaj.hr/>.

²⁵Savić, Ljubomir. Adalbert Lampe: Founder of Education for Deaf Children in Croatia. Association of Organisations of Persons with Hearing Impairments of Croatia, and the Slava Raškaj Centre for Education and Training Zagreb, 1985, pp. 23-30, 43-47.

²⁶Friend of the Blind and Deaf-Mute: Journal for Humanitarian Pedagogy, vol. 1, no. 1, Zagreb, 1893, p. 24.

²⁷Divić, Branka. Persons with Hearing Impairments in the Split-Dalmatia County – Then and Now, p. 53. <https://www.centarslavaraskaj.hr/>.

ustanoviti samim zakonom. Ona je uređena za pet razreda, a ne dvojimo ni najmanje, da će se s vremenom dodati i šesti razred, jer će to zahtijevati i same potrebe. Dosadanji postupak potvrđuje naše mnijenje, a i ne može inače biti, jer je svaki početak težak, a svaka cipela opet ne ide na svaku nogu. Ona glasi:

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 24. listopada 1891. br. 9.818., kojom se izdaje naučna osnova za zemaljski zavod za gluhonijeme u Zagrebu.

Kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovlje i nastavu, nalazi za obuku gluhonijemih na zemaljskom zavodu za gluhonijeme u Zagrebu izdati ovu naučnu osnovu:

A. Iskaz naučnih predmeta.

Naučni predmeti	Broj učevnih sati za jedan tjedan				
	I. r.	II. r.	III. r.	IV. r.	V. r.
I. Jezikoslovna obuka:					
a) Glaskovanje	20	8	4	2	—
b) Zorna obuka	—	8	8	—	—
c) Čitanje	—	—	2	4	4
d) Oblikoslovlje	—	—	2	2	2
e) Pismeni sastavci	—	—	—	2	2
f) Slobodan razgovor	—	2	2	2	2
II. Vjerouka	—	—*)	2	2	2
III. Računstvo	4	4	4	4	4
IV. Stvarna obuka na temelju čitanke:					
a) Zemljopis i povjest	—	—	—	3	4
b) Prirodosnanstvo	—	—	—	4	5
V. Ručni rad i kućanstvo	—	4**)	4	4	4
VI. Krasopis	—	2	2	2	2
VII. Risanje	—	2	2	2	2
VIII. Tjelovježba	2/2	2/2***)	2/2	2/2	2/2
Ukupno	25	31	33	34	34

B. Razdioba učiva na razrede.

I. Jezikoslovna obuka.

Naučni cilj: Gluhonijema mladež ima se osposobiti, da umije hrvatskim jezikom jasno misliti, te pismeno i glasovno općiti.

Jezikoslovna obuka obuhvaća:

- a) glaskovanje i mehanički govor;
- b) zornu obuku;
- c) čitanje;

*) 2 sata određena su naknadno u tom razredu. Ur.

**) Naknadno određeno 6 sati. Ur.

***) Tjelovježba uzimlje se sa slajdom i to po švedskom sistemu. Ur.

Nastavni predmeti na Zemaljskom zavodu za gluhonijeme
Zagreb, 1893.
Časopis Prijatelj slijepih i gluhonijemih / 94
Presnimka

U Rijeci je 1954. godine osnovana Škola učenika u privredi za gluha omladinu, dok je 1991. godine osnovan Odjel za rehabilitaciju predškolske djece oštećena sluha. Godine 1993. otvara se i Odjel za djecu s glasovno-govornim poremećajem. Od 2003. godine škola nosi naziv Dnevni centar za rehabilitaciju "Slava Raškaj" Rijeka.²⁸

U Varaždinu je 1954. godine osnovana "Specijalna škola za umno nerazvijenu djecu i gluhonijeme", da bi se 1973. godine naziv promijenio u "Specijalna osnovna škola sa školom za stručno osposobljavanje slušno oštećene omladine Tomislav Špoljar", a današnji naziv – Centar za odgoj i obrazovanje "Tomislav Špoljar" – nosi od 1978. godine.²⁹

U školama su bile zastupljene i sportske aktivnosti, a sve veće zanimanje za sport dovelo je do osnivanja sportskih društava. Prva sportska društva gluhih osnovala su se u Zagrebu, a zatim i u ostalim gradovima. Unutar tih društava razvile su se i rukometne sekcije.

In Rijeka, the Vocational School for Deaf Youth was founded in 1954, and in 1991 a Department for the Rehabilitation of Preschool Children with Hearing Impairment was established. In 1993, a Department for Children with Voice and Speech Disorders was opened. Since 2003, the school has been named the "Slava Raškaj Day Rehabilitation Centre," Rijeka.²⁸

In Varaždin, the "Special School for Mentally Challenged and Deaf-Mute Children" was founded in 1954. In 1973, its name was changed to "Special Primary School with a Vocational Training School for Hearing-Impaired Youth Tomislav Špoljar," and since 1978 it has been known as the "Tomislav Špoljar Centre for Education and Training."²⁹

Sports activities were also included in school programmes, and growing interest in sport led to the formation of sports societies.

The first sports societies and clubs for the deaf were founded in Zagreb, followed by others in cities throughout Croatia. Within these societies, handball sections were also developed.

²⁸Dnevni centar za rehabilitaciju "Slava Raškaj" Rijeka. Rijeka, 2004., str. 11 i 20.

²⁹Vidi <https://centar-tomislavspoljar.hr/>, izvor: Spomenica Centra za odgoj i obrazovanje "Tomislav Špoljar".

²⁸Slava Raškaj Day Rehabilitation Centre Rijeka, Rijeka, 2004., pp. 11 and 20.

²⁹See <https://centar-tomislavspoljar.hr/>, source: "Tomislav Špoljar" Education and Training Centre..

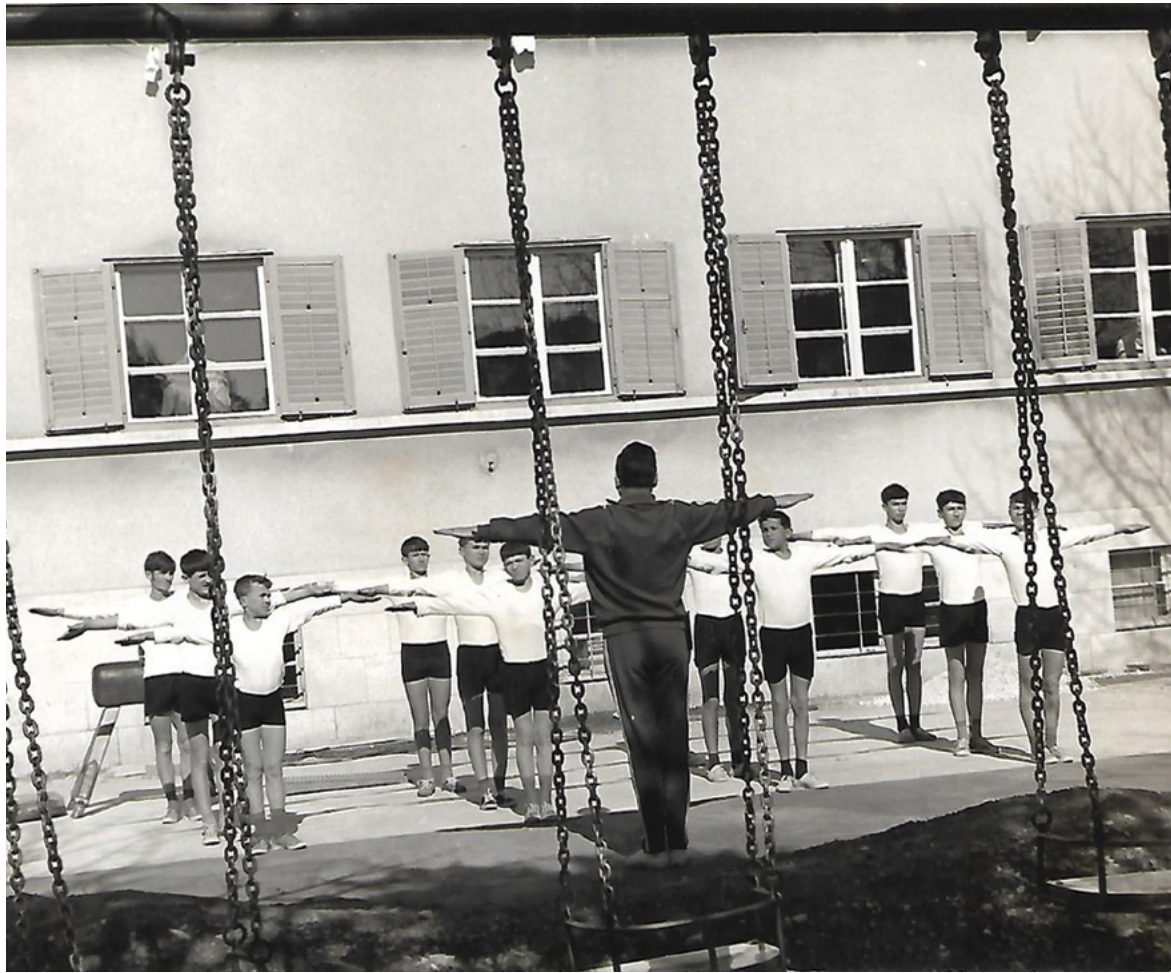
Zemaljski zavod za odgoj gluhonijeme djece Zagreb
Fotografija, presnimka
HR-HDA-1422: AGE FOTO/H-336/4 (album 202/str. 101)
Hrvatski državni arhiv

Zemaljski zavod za odgoj gluhanijeme djece Zagreb
 Fotografija, presnimka
 HR-HDA-1422:AGE FOTO/C-432/20 (album 46, str. 39)
 Hrvatski državni arhiv

Zemaljski zavod za odgoj gluhanijeme djece Zagreb
 Fotografija, presnimka
 HR-HDA-1422:AGE FOTO/C-432-17 (album 46, str. 39)
 Hrvatski državni arhiv

Centar za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj" Split
Sat tjeleovježbe
 Fotografija, presnimka
 Posudba Centar za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj" Split

Dnevni centar za rehabilitaciju "Slava Raškaj" Rijeka
 Fotografija 12.5x18 cm
 Posudba Dnevni centar za rehabilitaciju "Slava Raškaj" Rijeka

Centar za odgoj i obrazovanje "Tomislav Špoljar" Varaždin
 Fotografija, presnimka
 Posudba Centar za odgoj i obrazovanje "Tomislav Špoljar" Varaždin

OSNIVANJE SPORTSKIH DRUŠTAVA I RUKOMETNIH SEKCIJA GLUHIH

**FOUNDING OF SPORTS CLUBS AND
HANDBALL SECTIONS FOR THE DEAF**

Detalj medalje Ivice Rumenovića

SPORTSKO DRUŠTVO GLUHIH "SILENT" ZAGREB

Sportsko društvo gluhih "Silent" iz Zagreba osnovano je 1949. godine povodom I. sportskih igara gluhih Jugoslavije u Zagrebu te je u svome radu bilo usko povezano s Centrom za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj" iz Zagreba, iz kojega su se razvili brojni sportaši. Osnivač rukometnog kluba gluhih iz Zagreba bio je Slavko Mačečević, a klub je svoju prvu utakmicu odigrao 1958. godine i to protiv Rukometnog kluba "Radnik" iz Velike Gorice.

SPORTS CLUB FOR THE DEAF "SILENT" ZAGREB

The Sports Club for the Deaf "Silent" from Zagreb was established in 1949 on the occasion of the 1st Yugoslav Deaf Sports Games held in Zagreb, and throughout its activities, it maintained close ties with the Slava Raškaj Centre for Education and Training from Zagreb, which produced numerous athletes. The founder of the handball club for the deaf in Zagreb was Slavko Mačečević, and the club played its first match in 1958 against the handball club "Radnik" from Velika Gorica.

Jedan od najboljih igrača Rukometnog kluba "Silent" jest Ivica Rumenović, koji je na Svjetskim igrama gluhih osvojio šest medalja (Beograd 1969., Malmö 1973., Bukurešt 1977., Köln 1981., Los Angeles 1985. i Sofija 1993.). Ostali članovi koji su osvojili medalje na Olimpijskim igrama gluhih od 1993. do 2022. su: Goran Cechi, Milan Gvozdić, Damir Lončarić, Angel Naumovski, Dean Šagovac, Antun Šagovac, Davor Stanišić, Davor Barešić, Nedjeljko Feljan, Boris Gramnjak, Davor Mažuran, Darko Švec, Edin Havić, Sabahudin Jusić, Boris Jelica, Ivan Sedmak, Antonio Rozić, Daniel Fodor, Marko Prošenski, Goran Skoko, Kristijan Živković, Leonardo Vučak, Dominik Žmirić, Vedran Jakovljević, Mario Barišić, Florijan Kolarić.³⁰ Ženski rukometni klub gluhih iz Zagreba osnovan je 1962. godine, a njegov je rad obnovljen 1967. godine pod vodstvom trenera Ivana Fička. Ženska rukometna reprezentacija gluhih Jugoslavije na XI. svjetskim igrama gluhih u Beogradu 1969. godine osvojila je prvo mjesto, a među igračicama isticale su se one iz Zagreba – Bernarda Vujanić i Ivanka Pongrac. Godine 1972., zbog nedostatka financijskih sredstava i nedovoljnog izbora igračica, klub prestaje s radom.³¹

One of the best players of the "Silent" handball club was Ivica Rumenović, who won six medals at the Deaflympics (Belgrade 1969, Malmö 1973, Bucharest 1977, Cologne 1981, Los Angeles 1985, and Sofia 1993). Other members who won medals at the Deaflympics between 1993 and 2022 are: Goran Cechi, Milan Gvozdić, Damir Lončarić, Angel Naumovski, Dean Šagovac, Antun Šagovac, Davor Stanišić, Davor Barešić, Nedjeljko Feljan, Boris Gramnjak, Davor Mažuran, Darko Švec, Edin Havić, Sabahudin Jusić, Boris Jelica, Ivan Sedmak, Antonio Rozić, Daniel Fodor, Marko Prošenski, Goran Skoko, Kristijan Živković, Leonardo Vučak, Dominik Žmirić, Vedran Jakovljević, Mario Barišić, and Florijan Kolarić.³⁰ The women's handball club for the deaf in Zagreb was founded in 1962, and its operations were revived in 1967 under the guidance of coach Ivan Fičko. The Yugoslav women's national handball team for the deaf won first place at the 11th Deaflympics held in Belgrade in 1969, with standout players from Zagreb including Bernarda Vujanić and Ivanka Pongrac. In 1972, due to a lack of financial resources and an insufficient number of players, the club ceased operations.³¹

³⁰Podaci prikupljeni od Hrvatskog sportskog saveza gluhih, travanj 2025.

³¹Sportsko društvo gluhih "Silent" – Zagreb, 1949.–1989., str. 7-9, 19-27.

³⁰Data collected from the Croatian Deaf Sports Association, April 2025.

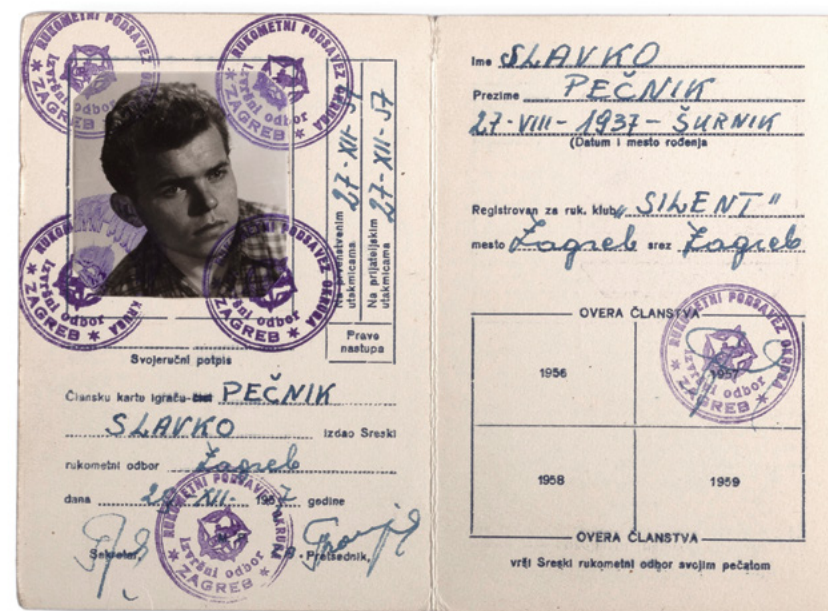
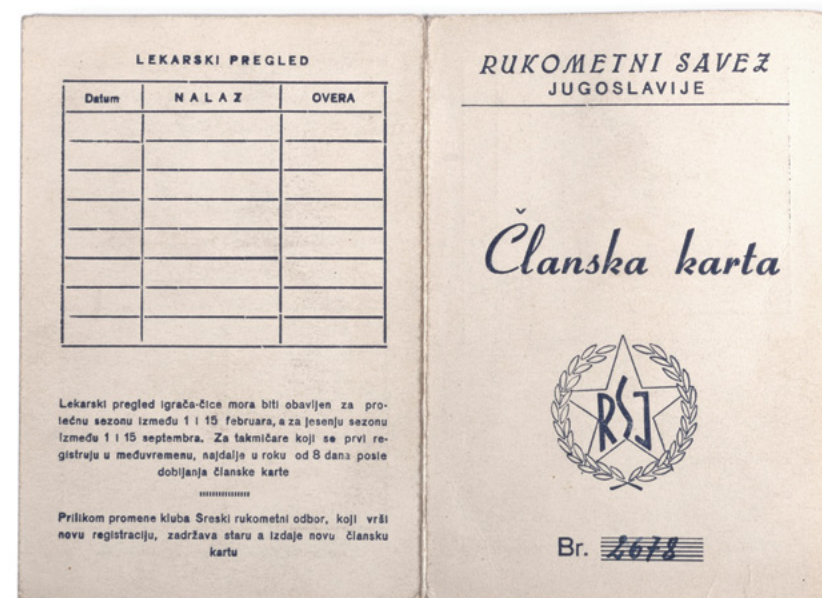
³¹Sports Club for the Deaf "Silent" – Zagreb, 1949–1989, pp. 7-9, 19-27.

Medalja Ivica Rumenovića s nastupa na XI. svjetskim igrama gluhih Beograd (Srbija), 1969. Promjer 5.7 cm Posudba Ivica Rumenović

Plaketa Sportskog društva "Silent" iz Zagreba dodijeljena Marijanu Knežiću Zagreb, 1989. 13x10.5 cm Posudba Marijan Knežić

Iskaznica Slavka Pečnika, igrača rukometnog kluba "Silent" iz Zagreba Zagreb, 1957. Dokument, 10x14.8 cm Posudba Hrvatski sportski savez gluhih

ŠPORTSKO DRUŠTVO GLUHIH "SLAVONAC" OSIJEK

Godine 1947. formiran je Inicijativni odbor za osnivanje Osnovne organizacije Saveza gluhih u Osijeku, a posebnu pozornost posvećivao je i obrazovanju. Tako je već 1951. godine pri redovnoj školi za učenike u privredi otvoreno odjeljenje za gluhe učenike.³² S vremenom se sve više razvijao i interes prema sportu pa je tako 1955. godine osnovano Športsko društvo gluhih "Slavonac", a već 1960. godine osniva se i rukometna sekcija.³³ Društvo je tijekom godina mijenjalo naziv u Športska udruga gluhih Slavonac, a danas djeluje kao Osječki športski savez gluhih.³⁴ U to se vrijeme Osijeku ističu tri rukometna kluba – Elektra, Metalac i Grafičar – u kojima igraju i rukometaši ŠDG-a "Slavonac".

SPORTS CLUB FOR THE DEAF "SLAVONAC" OSIJEK
In 1947, an Initiative Committee was formed to establish the Basic Organisation of the Association of the Deaf in Osijek, with special attention given to education. Thus, in 1951, a class for deaf students was introduced at the regular school for vocational pupils.³² Interest in sport gradually increased, and in 1955 the Sports Club for the Deaf "Slavonac" was founded. By 1960, a handball section was also established.³³ Over the years, the club changed its name to the Sports Association of the Deaf "Slavonac," and today it operates as the Osijek Sports Federation of the Deaf.³⁴ At that time, three handball clubs were prominent in Osijek – Elektra, Metalac, and Grafičar – and players from the "Slavonac" Club for the Deaf also played in them.

U razdoblju između 1967. i 1968. godine rukometni klub ŠDG "Slavonac" prvi puta se prijavljuje na natjecanja u Općinskoj ligi Osijeka. Ženska i muška rukometna sekcija ŠDG-a "Slavonac" osvojile su nekoliko nagrada, a među prvima se ističe drugo mjesto u rukometu za žene na Radničkim sportskim igrama u Osijeku 1968. godine i treće mjesto u rukometu za muškarce na Radničkim sportskim igrama u Osijeku 1971. godine. Među istaknutim je rukometašima Milivoj Uzurov, koji je s Jugoslavenskom rukometnom reprezentacijom na XIV. svjetskim igrama gluhih u Kölnu (SR Njemačka) 1981. godine osvojio prvo mjesto.³⁵

Between 1967 and 1968, the "Slavonac" handball club registered for the first time in the Osijek Municipal League, where it started competing. Both the men's and women's handball sections of "Slavonac" won several awards, including, most notably, second place in women's handball at the Workers' Sports Games in Osijek in 1968 and third place in men's handball at the same event in 1971. Among the prominent handball players was Milivoj Uzurov, who won first place with the Yugoslav national team at the 14th Deaflympics in Cologne (West Germany) in 1981.³⁵

³²Savez osoba oštećena sluha Osijek, 1947.–1972. Općinski odbor Saveza osoba oštećena sluha Osijek, str. 7. i 16.
³³Osječki športski savez gluhih 1955.–2010., 55. obljetnica, Osječki športski savez gluhih, Osijek, 2010. <http://www.ossq.hr/>. Podatke dopunila Ljiljana Brkić, predsjednica Osječskog športskog saveza gluhih.
³⁴Vidi <https://www.ossq.hr/o-nama/>, pristupljeno 21. 3. 2025.

³²Association of Persons with Hearing Impairments Osijek, 1947–1972. Municipal Committee of the Association of Persons with Hearing Impairments Osijek, pp. 7 and 16.
³³Osijek Sports Federation of the Deaf 1955–2010: 55th Anniversary. Osijek Sports Federation of the Deaf, Osijek, 2010. <http://www.ossq.hr/>. Additional data provided by Ljiljana Brkić, President of the Osijek Sports Federation of the Deaf.
³⁴See <https://www.ossq.hr/o-nama/>, accessed on March 21, 2025.

³⁵Osječki Osječki športski savez gluhih 1955.–2010., 55. obljetnica. Osječki športski savez gluhih. Osijek, 2010.; <http://www.ossq.hr/>. Podatke dopunila Ljiljana Brkić, predsjednica Osječskog športskog saveza gluhih.

³⁴Osijek Sports Federation of the Deaf 1955–2010: 55th Anniversary. Osijek Sports Federation of the Deaf, Osijek, 2010. <http://www.ossq.hr/>. Data updated by Ljiljana Brkić, President of the Osijek Sports Federation of the Deaf..

Dres Milivoja Uzurova s nastupa na XIV. svjetskim igrama gluhih
Köln, 1981.
65x50 cm
Dar Milivoj Uzurov
Hrvatski športski muzej HSPOM-29258

Prvi postav rukometne sekcije Športskog društva gluhih "Slavonac"
Osijek, 1962.
Fotografija 12.6x17.7 cm
Posudba Osječki sportski savez gluhih

Pokal ženske rukometne ekipe ŠDG "Slavonac" za osvojeno II. mjesto na Radničkim sportskim igrama
Osijek, 1968.
Visina 16 cm, promjer vrha 7 cm, promjer dna 6 cm
Posudba Osječki sportski savez gluhih

ŠPORTSKO DRUŠTVO GLUHIH VARAŽDIN

Športsko društvo "Polet" osnovano je 1954. godine. Nakon nekoliko godina naziv se mijenja u Športsko društvo "Gluhih" Varaždin, a ono od 1993. do 2006. nosi naziv "Sportsko društvo gluhih 1954", da bi se 2006. godine naziv promijenio u Varaždinski športski savez gluhih. Od 2024. godine službeni je naziv Varaždinski sportski savez gluhih.³⁶ Predsjednik Športskog društva "Polet" bio je Stanko Čavlek, dok su od samih početaka Pavle Ferinac i Franjo Puček vodili brojne sportske aktivnosti gluhih Varaždina.³⁷

SPORTS CLUB FOR THE DEAF VARAŽDIN

The Sports Club "Polet" was founded in 1954. After a few years, its name was changed to the Sports Club for the Deaf Varaždin, and from 1993 to 2006 it was known as the Sports Club for the Deaf 1954. In 2006, it was renamed the Varaždin Sports Federation of the Deaf, and since 2024 it has been called the Varaždin Deaf Sports Federation³⁶. The president of the Sports Club "Polet" was Stanko Čavlek, while from the very beginning Pavle Ferinac and Franjo Puček led numerous sporting activities for the deaf in Varaždin.³⁷

Rukometaši Športskog društva "Gluhih" Varaždin imali su izvrsne rezultate na mnogim natjecanjima, počevši od 1967. godine kad su osvojili 3. mjesto na Prvenstvu Hrvatske u rukometu gluhih, a među članovima se ističu i Ivan Pajić³⁸ i Jakov Kolarić³⁹, imaju i zapažene uspjehe na Olimpijskim igrama gluhih (Rim 2001., Melbourne 2005., Kineski Taipei 2009., Sofija 2013., Samsun 2017., Caxias do Sul 2022.).

Šezdesetih godina 20. stoljeća u Športskom društvu "Gluhih" Varaždin rukomet su počele igrati i žene. Među njima su bile i istaknute igrачice stolnog tenisa, poput Marije Komorski, Vere Brlečić i Dragice Danjko.⁴⁰

The handball players of the Sports Club for the Deaf achieved excellent results in many competitions, starting in 1967 when they won third place at the Croatian Handball Championship for the Deaf. Notable among them were Ivan Pajić³⁸ and Jakov Kolarić³⁹, who also achieved significant results at the Deaflympics (Rome 2001, Melbourne 2005, Chinese Taipei 2009, Samsun 2017, and Caxias do Sul 2022).

In the 1960s, women also began playing handball at the Sports Club for the Deaf. Among them were accomplished table tennis players such as Marija Komorski, Vera Brlečić, and Dragica Danjko.⁴⁰

³⁶Pajić, Ivan. Gluhi sportaši / dragulj hrvatskoga sporta. Varaždin, 2024., str. 15.

³⁷Športsko društvo "Gluhih" Varaždin 1954.–1999., Varaždin, 1999., Športsko društvo "Gluhih" Varaždin 1954.–2004., Varaždin, 2004. Podatke dopunio Ivan Pajić, bivši član Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih.

³⁶Pajić, Ivan. Deaf Athletes / A Jewel of Croatian Sport. Varaždin, 2024., p. 15.

³⁷Sports Club for the Deaf Varaždin 1954–1999, Varaždin, 1999, Varaždin Sports Federation of the Deaf 1954–2004, Varaždin, 2004. Data updated by Ivan Pajić, former member of the Croatian National Deaf Handball Team.

³⁸Član Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih od 1999. do 2025. godine te predsjednik Varaždinskog sportskog saveza gluhih od 2023. godine. Kao član Sportskog društva "Silent" Zagreb osvajao je medalje na Olimpijskim igrama gluhih od 2001. do 2022. godine. Podaci prikupljeni od Ivana Pajića, bivšeg člana Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih.

³⁹Član Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih od 2009. godine.

⁴⁰Športsko društvo "Gluhih" Varaždin 1954.–1999., Varaždin, 1999., Športsko društvo "Gluhih" Varaždin 1954.–2004., Varaždin, 2004. Podatke dopunio Ivan Pajić, bivši član Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih.

³⁸Member of the Croatian Men's National Deaf Handball Team since 1999.

³⁹Member of the Croatian Men's National Deaf Handball Team since 2009.

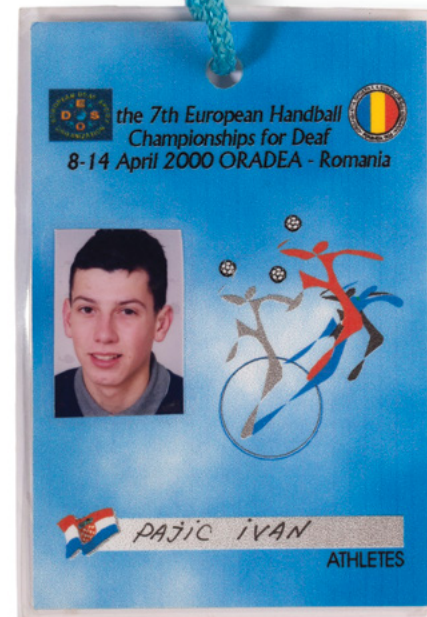
⁴⁰Sports Club for the Deaf Varaždin 1954–1999. Varaždin, 1999. Sports Club for the Deaf Varaždin 1954–2004. Varaždin, 2004. Data updated by Ivan Pajić, player of the Croatian Men's National Deaf Handball Team.

Pokal za osvojeno 3. mjesto na Prvenstvu Hrvatske u rukometu gluhih
 Varaždin, 1967.
 Promjer vrha 10.5, visina 28 cm, promjer dna 9 cm
 Posudba Varaždinski sportski savez gluhih

Dres Ivana Pajića s nastupa na VII. europskom rukometnom prvenstvu gluhih
 Bukurešt (Rumunjska), 2000.
 61x86 cm
 Posudba Ivan Pajić

Akreditacija Ivana Pajića s nastupa na VII. europskom rukometnom prvenstvu gluhih
 Rumunjska, 2000.
 10.5x7.4x35 cm
 Posudba Ivan Pajić

ŠPORTSKO DRUŠTVO GLUHIH "GALEB" RIJEKA

Godine 1955. osniva se Športsko društvo gluhih Rijeka, dok se krajem 1959. godine osniva Rukometni klub "Galeb" Rijeka, na inicijativu nastavnika defektologije Đure Bjedova u suradnji s Kotarskim odborom gluhih Rijeka.

Igrači RK "Galeb" postigli su mnoge zapažene uspjehe, ali najviše se ističu nastupi Ivana Strage, Marijana Galanta, Branka Rabara, Kostadina Korlata, Milana Rapaića, Branka Križića, Ilije Golubića, Mirka Hudeka i Franje Novosela na Svjetskim igrama gluhih (Beograd 1969., Malmö 1973., Bukurešt 1977., Köln 1981. i Los Angeles 1985).

Godine 1965./1966. osniva se i ženska rukometna sekcija, koja se natjecala u Primorsko-goranskoj ligi, ali najveći uspjeh igralice su postigle kao dio rukometne reprezentacije koja je na XI. svjetskim igrama gluhih u Beogradu osvojila prvo mjesto. Među njima su bile i Palmira Žunjić, Grozdana Čadi i Stoja Knežević.

Rukometni klub Galeb djelovao je do 1987. godine.⁴¹

SPORTS CLUB FOR THE DEAF "GALEB" RIJEKA

The Sports Club for the Deaf Rijeka was founded in 1955, and at the end of 1959, the "Galeb" handball club Rijeka was established at the initiative of special education teacher Đuro Bjedov in cooperation with the Rijeka District Committee for the Deaf.

Players from the "Galeb" handball club achieved many notable results, most prominently Ivan Straga, Marijan Galant, Branko Rabar, Kostadin Korlat, Milan Rapaić, Branko Križić, Ilija Golubić, and Franjo Novosel at the Deaflympics (Belgrade 1969, Malmö 1973, Bucharest 1977, Cologne 1981, and Los Angeles 1985).

In 1965/1966, a women's handball section was also founded. It competed in the Primorje-Gorski Kotar League, but its greatest success was as part of the national team, which won first place at the 11th Deaflympics in Belgrade. Among the players were Palmira Žunjić, Grozdana Čadi, and Stoja Knežević.

"Galeb" Handball Club remained active until 1987.⁴¹

⁴¹Športsko društvo gluhih "Galeb" Rijeka. Rijeka, 2005., str. 4., 13-20.

Podatke dopunio Damir Herega, član Udruge gluhih i nagluhih Primorsko-goranske županije.

⁴¹Sports Club for the Deaf "Galeb" Rijeka. Rijeka, 2005, p. 4, pp. 13-20. Data updated by Damir Herega, Member of the Association of the Deaf and Hard of Hearing of the Primorje-Gorski Kotar County.

Medalja Palmire Žunjić s nastupa na XI. svjetskim igrama gluhih
Beograd, 1969.

Promjer 6 cm

Dar Udruga gluhih i nagluhih Primorsko-goranske županije
Hrvatski športski muzej HŠPOM-29255

Ženska rukometna ekipa "Galeb"

Rijeka, 1968./1969.

Fotografija, presnimka

Posudba Udruga gluhih i nagluhih Primorsko-goranske županije

Prvenstvo Jugoslavije u rukometu gluhih

Stoje slijeva: Slavko Pleše (trener), Antonio Busanić, Branko Rabar, Bruno Hrelja, Alojz Vladić, Ivan Šurbek, Boro Marjanić (voditelj)
 čuče slijeva: Franjo Novosel, Petar Golubić, Petar Galović, Boris Pucar, Vlado Župančić, Dušan Đaković
 Beograd, 1963.
 Fotografija 8.7x11.7 cm
 Posudba Dnevni centar za rehabilitaciju "Slava Raškaj" Rijeka

Zastavica Rukometnog kluba "Galeb" Rijeka
 13.5x24x6 cm
 Posudba Hrvatski sportski savez gluhih

SPORTSKO DRUŠTVO GLUHIH "MARJAN" SPLIT

Sportsko društvo gluhih "Marjan" DES iz Splita osnovano je 1956. godine. Prvi predsjednik bio je Jerko Podrug, a dvije godine kasnije osnovana je i rukometna sekcija.

Muška rukometna ekipa osvajala je prvenstva gluhih Hrvatske od 1979. do 1984. godine, a kao najvažniji nastupi izdvajaju se oni na Olimpijskim igrama gluhih među kojima su – kao dio reprezentacije – nastupali Petar Ljubić (Köln 1981.), Marko Delić (Köln 1981., Los Angeles 1985.), Boško Kevo (Köln 1981., Los Angeles 1985.), Dragan Firić (Sofija 1993.), Roko Kvesić (Sofija 1993., Copenhagen 1997.), Marijo Lušić⁴² (Los Angeles 1985., Sofija 1993., Copenhagen 1997., Rim 2001., Melbourne 2005.) i Mario Bašić (Rim 2001., Melbourne 2005., Kineski Taipei 2009., Sofija 2013.).

SPORTS CLUB FOR THE DEAF "MARJAN" SPLIT

The Sports Club for the Deaf "Marjan" DES from Split was founded in 1956. Its first president was Jerko Podrug, and two years later a handball section was established. The men's handball team won the Croatian Deaf Championships from 1979 to 1984. Their most important appearances were at the Deaflympics, where the following players competed as part of the national team: Petar Ljubić (Cologne 1981), Marko Delić (Cologne 1981, Los Angeles 1985), Boško Kevo (Cologne 1981, Los Angeles 1985), Dragan Firić (Sofia 1993), Roko Kvesić (Sofia 1993, Copenhagen 1997), Marijo Lušić (Los Angeles 1985, Sofia 1993, Copenhagen 1997, Rome 2001, Melbourne 2005)⁴², and Mario Bašić (Rome 2001, Melbourne 2005, Chinese Taipei 2009, Sofia 2013).

Među aktivnim igračima ističu se Oliver Lušić (Melbourne 2005., Kineski Taipei 2009., Sofija 2013., Samsun 2017., Caxias do Sul 2022.), Pero Jukić (Melbourne 2005., Kineski Taipei 2009., Sofija 2013., Samsun 2017., Caxias do Sul 2022.), Marjan Turković⁴³ (Sofija 2013., Samsun 2017., Caxias do Sul 2022.), Ilija Perak (Sofija 2013., Samsun 2017., Caxias do Sul 2022.), Mateo Perak (Samsun 2017., Caxias do Sul 2022.) i Patrik Radić (Caxias do Sul 2022.). Ženska rukometna ekipa postigla je brojne uspjehe u razdoblju od 1964. do 1970. godine – šest je puta osvojila Prvenstvo Jugoslavije i dva puta Prvenstvo Hrvatske, a među najuspješnijima su igračice Blaženka Sinovčić, Marija Milas i Milka Duić, koje su sudjelovale na XI. svjetskim igrama gluhih u Beogradu 1969. godine.⁴⁴

Among the active players, the most prominent are Oliver Lušić (Melbourne 2005, Chinese Taipei 2009, Sofia 2013, Samsun 2017, Caxias do Sul 2022), Pero Jukić (Melbourne 2005, Chinese Taipei 2009, Sofia 2013, Samsun 2017, Caxias do Sul 2022), Marjan Turković⁴³ (Sofia 2013, Samsun 2017, Caxias do Sul 2022), Ilija Perak (Sofia 2013, Samsun 2017, Caxias do Sul 2022), Mateo Perak (Samsun 2017, Caxias do Sul 2022), and Patrik Radić (Caxias do Sul 2022).

The women's handball team enjoyed numerous successes between 1964 and 1970, winning the Yugoslav Championship six times and the Croatian Championship twice. Among the most successful players were Blaženka Sinovčić, Marija Milas, and Milka Duić, who all participated in the 11th Deaflympics in Belgrade in 1969.⁴⁴

⁴²Marijo Lušić igrao je i za "čujući" rukometni klub Jelsa (Hvar) te je dobitnik mnogih nagrada i priznanja u svojstvu igrača i kapetana Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih. Splitski športski savez gluhih dodijelio mu je Nagradu za životno djelo 2008. godine te je kao član Sportskog društva "Silent" Zagreb osvajao medalje na Olimpijskim igrama gluhih od 1993. do 2005. godine. Podaci prikupljeni od Marija Lušića, počasnog predsjednika Hrvatskog sportskog saveza gluhih i predsjednika Zagrebačkog sportskog saveza gluhih te igrača Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih 1985.–2008.

⁴²Marijo Lušić also played for the "hearing" handball club Jelsa (Hvar) and has received numerous awards and recognitions both as a player and as captain of the Croatian National Deaf Handball Team. In 2008, the Split Deaf Sports Association awarded him a lifetime achievement award. As a member of the Sports Club for the Deaf "Silent" from Zagreb, he won medals at the Deaflympics from 1993 to 2005. The information was collected from Marijo Lušić, Honorary President of the Croatian Deaf Sports Association, President of the Zagreb Deaf Sports Association, and player of the Croatian Men's National Deaf Handball Team from 1985 to 2008.

⁴³Bio je i član Sportskog društva "Silent" Zagreb te je osvajao medalje na Olimpijskim igrama gluhih od 2013.

⁴⁴Branka Divić, Osobe oštećena sluha na području Splitsko-dalmatinske županije nekad i danas, Udruga gluhih i nagluhih osoba grada Splita i Županije splitsko-dalmatinske-Split, Split, 2005., str. 122-133. Podatke dopunio Marijo Lušić, počasni predsjednik Hrvatskog sportskog saveza gluhih i predsjednik Zagrebačkog sportskog saveza gluhih te igrač Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih 1985.–2008.

⁴³He was also a member of the Sports Club for the Deaf "Silent" from Zagreb and won medals at the Deaflympics from 2013 to 2022. The information was collected from the Croatian Deaf Sports Association, April 2025.

⁴⁴Divić, Branka. Persons with Hearing Impairments in the Split-Dalmatia County – Then and Now. Association of Deaf and Hard of Hearing Persons of the City of Split and the Split-Dalmatia County, Split, 2005, pp. 122-133. Data updated by Marijo Lušić, Honorary President of the Croatian Deaf Sports Association, President of the Zagreb Deaf Sports Association, and player of the Croatian Men's National Deaf Handball Team from 1985 to 2008.

Nastup muške rukometne reprezentacije gluhih na XV. svjetskim igrama gluhih

Los Angeles, 1985.
Fotografija 11.4x18 cm
Posudba Ivica Rumenović

Medalja Marija Lušića s nastupa na XVIII. svjetskim igrama gluhih

Kopenhagen (Danska), 1997. godine
Promjer 4.5 cm, vrpca 35 cm
Dar Marijo Lušić
Hrvatski športski muzej HŠPOM-29256

Detalj nagrade Hrvatskog olimpijskog odbora

IZBORNICI I TRENERI RUKOMETNE REPREZENTACIJE GLUHIH

Hrvatska rukometna reprezentacija gluhih osvojila je mnoge nagrade i priznanja; tako je u razdoblju od 1994. do 2005. godine primila Nagradu Hrvatskog športskog saveza invalida (koji od 2006. godine nosi naziv Hrvatski paraolimpijski odbor⁴⁵), zatim je triput primila Nagradu Hrvatskoga olimpijskog odbora (HOO), dok je 2001. godine primila Državnu nagradu za sport "Franjo Bučar" kao najuspješnija ekipa u Hrvatskoj.^{46,47}

COACHES AND HEAD COACHES OF THE NATIONAL DEAF HANDBALL TEAM

The Croatian men's national deaf handball team has received numerous awards and acknowledgements. Between 1994 and 2005, it received awards from the Croatian Sports Federation of the Disabled (renamed the Croatian Paralympic Committee in 2006⁴⁵). It also received the Croatian Olympic Committee Award three times and the national "Franjo Bučar" Award as the most successful team in Croatia.^{46,47}

⁴⁵Vidi www.hpo.hr.

⁴⁶Podaci prikupljeni od Marija Lušića, počasnog predsjednika Hrvatskog sportskog saveza gluhih, predsjednika Zagrebačkog sportskog saveza gluhih te igrača Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih 1985.–2008.

⁴⁷Vidi <https://mint.gov.hr/drzavna-nagrada-za-sport-franjo-bucar/21591>, preuzeto 2025.

⁴⁵See www.hpo.hr.

⁴⁶Data provided by Marijo Lušić, Honorary President of the Croatian Deaf Sports Association, President of the Zagreb Deaf Sports Association, and player of the Croatian Men's National Deaf Handball Team from 1985 to 2008.

⁴⁷See <https://mint.gov.hr/drzavna-nagrada-za-sport-franjo-bucar/21591>, accessed in 2025..

Tijekom svih tih godina rukometnu reprezentaciju gluhih vodili su treneri i izbornici, među kojima se ističu Ivan Čović kao trener rukometaša i Jovan Pavičević kao trener rukometašica na XI. svjetskim igrama gluhih u Beogradu 1969. godine.⁴⁸ Nadalje, Marijan Knežić, koji je preuzeo mušku rukometnu ekipu Sportskog društva "Silent" iz Zagreba 1960. godine kao najmlađi trener u povijesti "Silenta" u dobi od 17 godina te je bio izbornik rukometne reprezentacije gluhih od 1972. do 1997. godine, kada je reprezentacija osvojila šest medalja (Malmö 1973., Bukurešt 1977., Köln 1981., Los Angeles 1985., Sofija 1993. i Reykjavik 1995.).⁴⁹ Vojislav Bjegović bio je u reprezentaciji u ulozi trenera od 1995. godine, a od 1997. do 2017. godine i izbornika Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih, kada je reprezentacija osvojila 13 medalja (Reykjavik 1995., Kopenhagen 1997., Bukurešt 2000., Rim 2001., Melbourne 2005., Istanbul 2005., Beograd 2008., Kineski Taipei 2009., Lignano Sabbiadoro 2012., Sofija 2013., Samsun 2014., Berlin 2016. i Samsun 2017.). Od 2018. godine ulogu trenera i izbornika preuzima Mario Sirotić s kojim je reprezentacija osvojila pet medalja (Caxias do Sul 2018., Zagreb 2021., Caxias do Sul 2022., Kopenhagen 2023. i Frankenthal 2024.).⁵⁰

Over the years, the deaf handball team was led by various coaches and head coaches, notably Ivan Čović (men's coach) and Jovan Pavičević (women's coach) during the 11th Deaflympics in Belgrade in 1969.⁴⁸ Furthermore, Marijan Knežić took over the men's team of the Sports Club "Silent" Zagreb in 1960, becoming the youngest coach in the club's history at just 17. He served as head coach of the national deaf team from 1972 to 1997, during which the team secured six medals at the Deaflympics (Malmö 1973, Bucharest 1977, Cologne 1981, Los Angeles 1985, Sofia 1993, Reykjavik 1995).⁴⁹ Vojislav Bjegović served as part of the national team's coaching staff from 1995 and as head coach from 1997 to 2017. During this period, the team won 13 medals (Reykjavik 1995, Copenhagen 1997, Bucharest 2000, Rome 2001, Melbourne 2005, Istanbul 2005, Belgrade 2008, Chinese Taipei 2009, Lignano Sabbiadoro 2012, Sofia 2013, Samsun 2014, Berlin 2016, Samsun 2017). From 2018, Mario Sirotić has taken over as coach and head coach, leading the team to five medals (Caxias do Sul 2018, Zagreb 2021, Caxias do Sul 2022, Copenhagen 2023, Frankenthal 2024).⁵⁰

⁴⁸XI. Svetske igre gluvih, Savezni odbor Saveza gluvih Jugoslavije. Beograd, 1971.

⁴⁹Sportsko društvo gluhih "Silent" – Zagreb, 1949–1989., str. 21.

⁵⁰Podaci prikupljeni od Marija Lušića, počasnog predsjednika Hrvatskog sportskog saveza gluhih, predsjednika Zagrebačkog sportskog saveza gluhih te igrača Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih 1985.–2008. i Vojislava Bjegovića, trenera Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih.

⁴⁸11th World Games for the Deaf, Federal Committee of the Association of the Deaf of Yugoslavia, Belgrade, 1971.

⁴⁹Sports Club for the Deaf "Silent" – Zagreb, 1949–1989, p. 21.

⁵⁰Data provided by Marijo Lušić, Honorary President of the Croatian Deaf Sports Association, President of the Zagreb Deaf Sports Association, and player of the Croatian Men's National Deaf Handball Team from 1985 to 2008, and Vojislav Bjegović, Coach of the Croatian Deaf Men's Handball Team.

Hrvatski olimpijski odbor dodjeljuje zahvalnicu Marijanu Knežiću
Zagreb, 1995.
29.5x21 cm
Posudba Marijan Knežić

Dres trenera Vojislava Bjegovića s nastupa na VII. europskom rukometnom prvenstvu gluhih
 Bukurešt (Rumunjska), 2000.
 70x83 cm
 Posudba Vojislav Bjegović

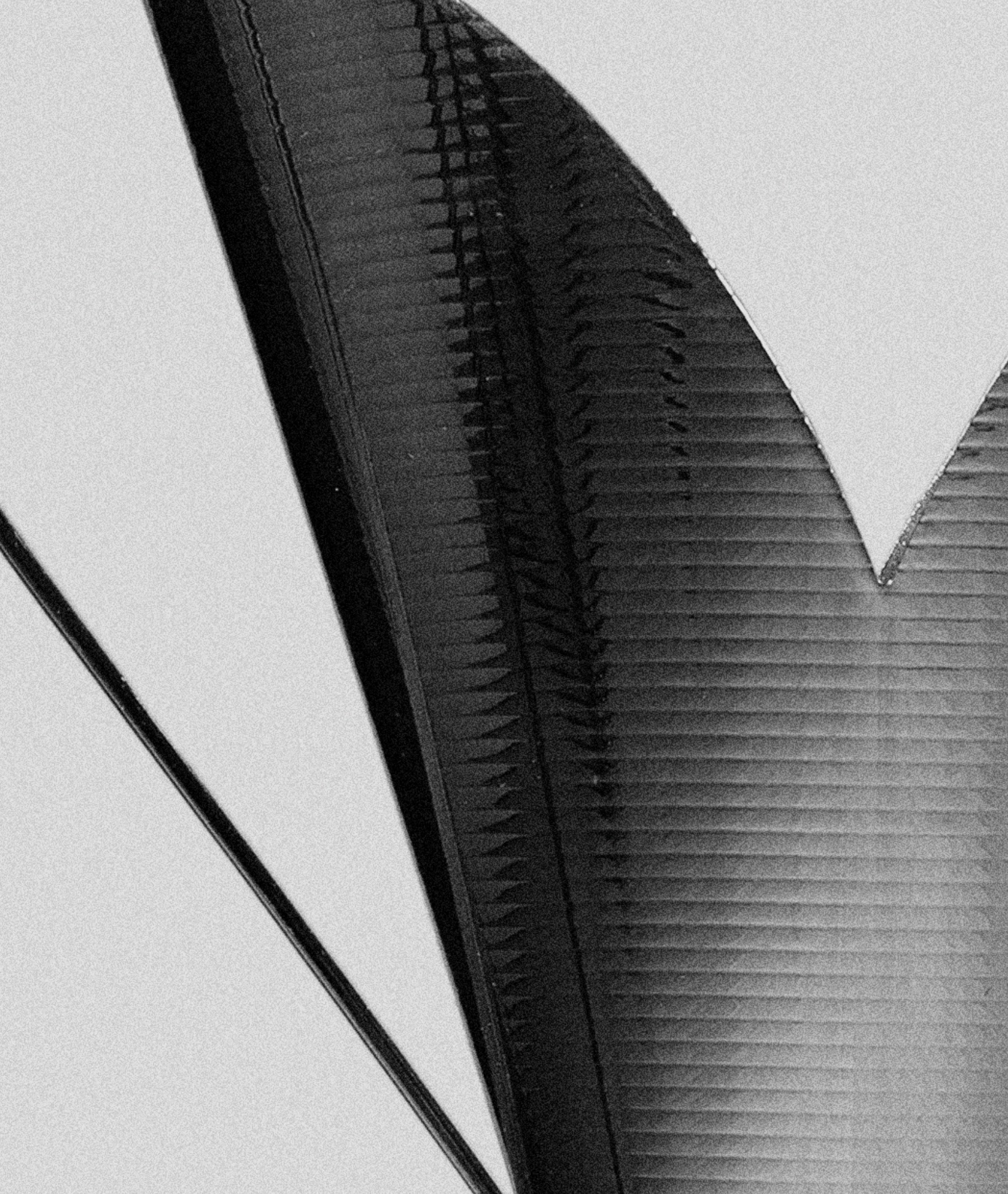
Akreditacija trenera Vojislava Bjegovića s nastupa na VII. europskom rukometnom prvenstvu gluhih
 Bukurešt (Rumunjska), 2000.
 10.5x7.2x40 cm
 Posudba Vojislav Bjegović

Hrvatski športski savez gluhih povodom desete obljetnice dodjeljuje priznanje Marijanu Knežiću
 Zagreb, 2003.
 Plaketa 19x23 cm
 Posudba Marijan Knežić

Nagrada Hrvatskog olimpijskog odbora dodijeljena muškoj rukometnoj reprezentaciji gluhih, 2003.
 17x17x9 cm
 Posudba Hrvatski sportski savez gluhih

EUROPSKA PRVENSTVA GLUHIH

Europska sportska organizacija gluhih (European Deaf Sport Organisation, EDSO) osnovana je 7. srpnja 1983. u Antibesu u Francuskoj i član je Međunarodnog odbora za sport gluhih od 1993. godine. Upravo te godine i Hrvatska se upisuje kao članica Europske sportske organizacije gluhih.⁵¹ Hrvatska rukometna reprezentacija gluhih prvi je put sudjelovala na VI. europskom rukometnom prvenstvu gluhih u Reykjaviku (Island) 1995. godine kad je osvojila treće mjesto. Zatim je osvojila prvo mjesto na VII. europskom rukometnom prvenstvu gluhih u Bukureštu 2000. godine i na VIII. europskom rukometnom prvenstvu gluhih u Istanbulu 2005. godine. Drugo je mjesto osvojila na IX. europskom rukometnom prvenstvu gluhih u Beogradu 2008. godine, a opet prvo na X. europskom rukometnom prvenstvu gluhih u Lignanu Sabbiadoru 2012. godine. Prva mjesta osvaja i na XI. europskom rukometnom prvenstvu gluhih u Berlinu 2016. godine, na XII. europskom rukometnom prvenstvu gluhih u Zagrebu 2021. godine te 2024. na XIII. europskom rukometnom prvenstvu gluhih u Frankenthalu.⁵²

⁵¹Vidi www.hssg.hr, <https://www.edso.eu/edso/informations/history/>.

⁵²Sport gluhih, bilten Hrvatskoga športskog saveza gluhih. Broj 1/2004., str. 4. Sport gluhih, bilten Hrvatskog športskog saveza gluhih. Posebno izdanje – broj 1, prosinac 2004., str. 21. Podatke dopunio Marijo Lušić, počasni predsjednik Hrvatskog sportskog saveza gluhih, predsjednik Zagrebačkog sportskog saveza gluhih te igrač Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih 1985.–2008.

EUROPEAN CHAMPIONSHIPS

The European Deaf Sport Organisation (EDSO) was founded on 7 July 1983 in Antibes, France, and has been a member of the International Committee of Sports for the Deaf since 1993. In that same year, Croatia also became a member of the European Deaf Sport Organisation.⁵¹

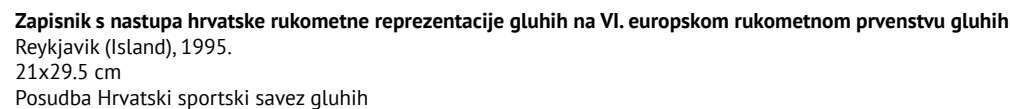
The Croatian men's national deaf handball team first participated in the 6th European Championship in Reykjavik (Iceland) in 1995, where they won third place. They went on to win first place at the 7th European Championship in Bucharest in 2000 and the 8th European Championship in Istanbul in 2005. They won second place at the 9th European Championship in Belgrade in 2008 and again claimed first place at the 10th European Championship in Lignano Sabbiadoro in 2012. They continued their winning streak at the 11th European Championship in Berlin in 2016, the 12th European Championship in Zagreb in 2021, and at the 13th European Championship in Frankenthal in 2024.⁵²

⁵¹See www.hssg.hr, <https://www.edso.eu/edso/informations/history/>.

⁵²Sport of the Deaf, bulletin of the Croatian Deaf Sports Association, no. 1/2004, p. 4. Sport of the Deaf, bulletin of the Croatian Deaf Sports Association, Special Edition – no. 1, Dec. 2004, p. 21. Data updated by Marijo Lušić, Honorary President of the Croatian Deaf Sports Association, President of the Zagreb Deaf Sports Association, and player of Croatian Men's National Deaf Handball Team from 1985 to 2008.

**Lopta s potpisima igrača s nastupa
na XII. europskom rukometnom prvenstvu gluhih,
Zagreb, 2021.**
Opseg 56 cm
Dar Hrvatski sportski savez gluhih
Hrvatski športski muzej HSPOM-30534

SVJETSKA PRVENSTVA

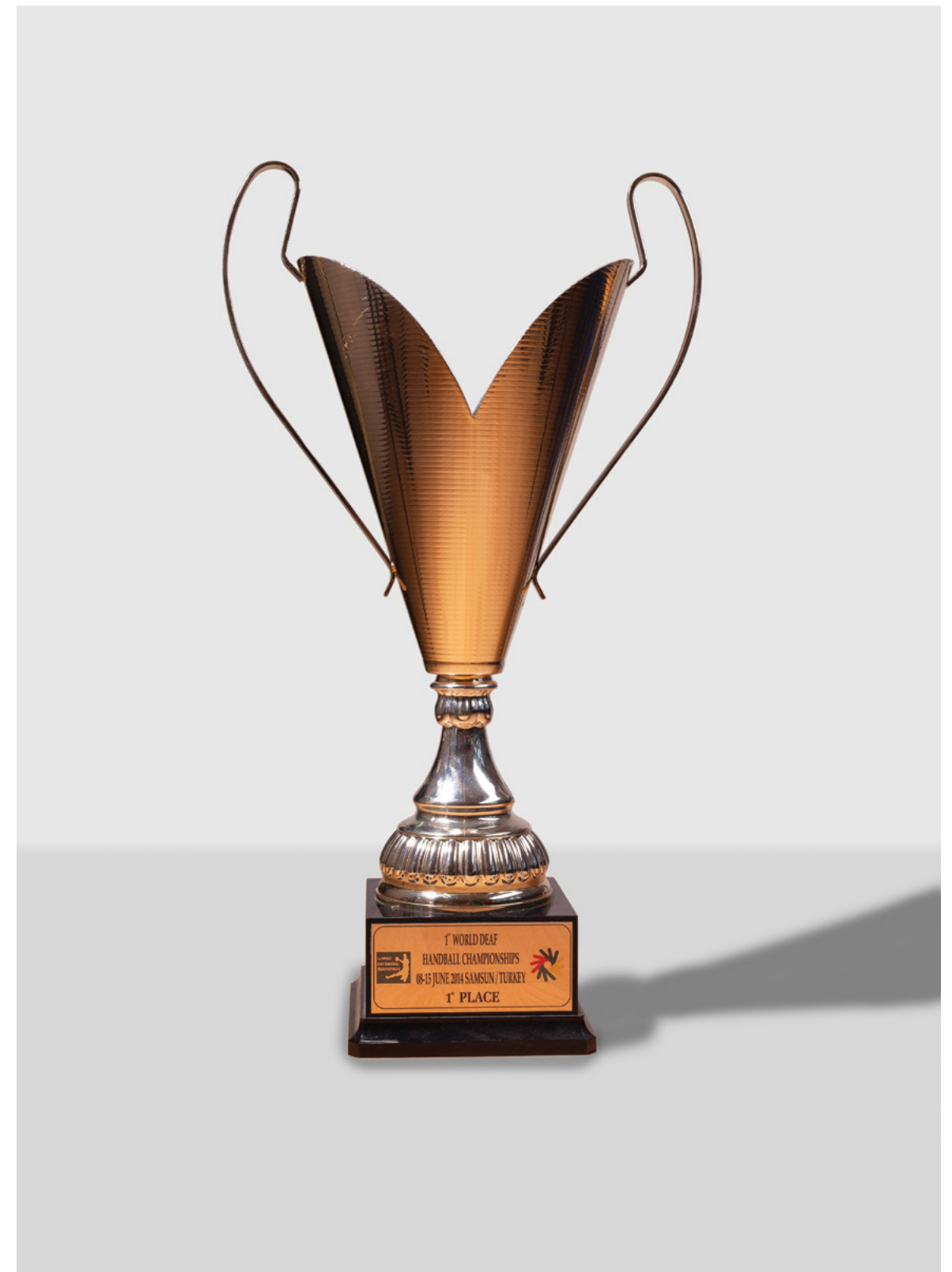
Prvo svjetsko rukometno prvenstvo gluhih održano je u Samsunu u Turskoj 2014. godine i Hrvatska rukometna reprezentacija gluhih osvojila je prvo mjesto, dok je 2018. godine na II. svjetskom rukometnom prvenstvu gluhih u Caxias do Sulu u Brazilu obranila naslov svjetskih prvaka. Na III. svjetskom rukometnom prvenstvu gluhih u Kopenhagenu 2023. godine ponovno je osvojila zlatnu medalju.⁵³

WORLD CHAMPIONSHIPS

The first World Deaf Handball Championship was held in Samsun, Türkiye, in 2014, and the Croatian National Deaf Handball Team won first place. In 2018, at the 2nd World Deaf Handball Championship in Caxias do Sul, Brazil, they successfully defended their title as world champions. At the 3rd World Deaf Handball Championship in Copenhagen in 2023, they once again won the gold medal.⁵³

⁵³Podaci prikupljeni od Marija Lušića, počasnog predsjednika Hrvatskog sportskog saveza gluhih, predsjednika Zagrebačkoga sportskog saveza gluhih te igrača Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih 1985.–2008.

⁵³Data provided by Marijo Lušić, Honorary President of the Croatian Deaf Sports Association, President of the Zagreb Deaf Sports Association, and player of the Croatian Men's National Deaf Handball Team from 1985 to 2008.

Pokal muške rukometne reprezentacije gluhih s nastupa na I. svjetskom rukometnom prvenstvu gluhih
Samsun (Turska), 2014.
Visina 60 cm, promjer vrha 22.5 cm, dno 16 cm
Posudba Hrvatski sportski savez gluhih

Fotografija muške rukometne reprezentacije gluhih s nastupa na II. svjetskom rukometnom prvenstvu gluhih
Caxias do Sul (Brazil), 2018.
Fotografija, presnimka
Posudba Hrvatski sportski savez gluhih

OLIMPIJSKE IGRE GLUHIH

Olimpijske igre gluhih u početku su se zvale Međunarodne igre gluhih. Prve su održane u Parizu 1924. godine u organizaciji Međunarodnog odbora za sport gluhih. Međunarodne igre gluhih 1967. godine mijenjaju ime u Svjetske igre gluhih, a 2001. godine u Olimpijske igre gluhih. Međunarodni odbor za sport gluhih nadzire Ljetne i Zimske olimpijske igre gluhih po uzoru na Olimpijske igre, a one se održavaju u intervalima po dvije godine za natjecatelje koji imaju oštećenje sluha od najmanje 55 dB na boljem uhu.⁵⁴

DEAFLYMPICS

The Deaflympics were initially known as the International Silent Games. The first such games were held in Paris in 1924, organised by the International Committee of Sports for the Deaf (ICSD). In 1967, the International Silent Games were renamed to the World Games for the Deaf, and in 2001 to the Deaflympics.

The International Committee of Sports for the Deaf oversees both the Summer and Winter Deaflympics, modelled on the Olympic Games, and they are held every four years for athletes with a hearing loss of at least 55 dB in the better ear.⁵⁴

⁵⁴The International Committee of Sports for the Deaf, 1924–2014 Review, str. 9.

⁵⁴The International Committee of Sports for the Deaf, 1924–2014 Review, p. 9.

Na XI. svjetskim igrama gluhih u Beogradu 1969. godine rukomet se prvi puta uključuje kao novi sport, a muška i ženska rukometna reprezentacija osvajaju prvo mjesto. To je ujedno bio i posljednji nastup ženske rukometne reprezentacije, dok je muška rukometna reprezentacija nastavila nizati uspjehe.

Tako je zaredom osvojila prvo mjesto na XII. svjetskim igrama gluhih u Malmöu 1973. godine, na XIII. svjetskim igrama gluhih u Bukureštu 1977. godine, na XIV. svjetskim igrama gluhih u Kölnu 1981. godine i na XV. svjetskim igrama gluhih u Los Angelesu 1985. godine. Na XVII. svjetskim igrama gluhih u Sofiji 1993. godine osvojila je treće mjesto, na XVIII. svjetskim igrama gluhih u Kopenhagenu 1997. godine drugo, a prva mjesta osvojila je na XIX. olimpijskim igrama gluhih u Rimu 2001. godine, na XX. olimpijskim igrama gluhih u Melbourneu 2005. godine, na XXI. olimpijskim igrama u Taipeiju 2009. godine i na XXII. olimpijskim igrama gluhih u Sofiji 2013. godine. Na XXIII. olimpijskim igrama gluhih u Samsunu osvojila je treće mjesto 2017. godine, dok je 2022., na XXIV. olimpijskim igrama gluhih u Caxias do Sulu, osvojila zlatnu medalju.⁵⁵

At the 11th World Games for the Deaf in Belgrade in 1969, handball was introduced for the first time as a new sport. Both the men's and women's national deaf handball teams won first place. This was the only appearance of the women's handball team, while the men's team continued achieving remarkable success.

They went on to win first place at the 12th World Games for the Deaf in Malmö in 1973, the 13th in Bucharest in 1977, the 14th in Cologne in 1981, and the 15th in Los Angeles in 1985. At the 17th World Games for the Deaf in Sofia in 1993, the team won third place, at the 18th Games in Copenhagen in 1997, they won second. They went on to win first place at the 19th Deaflympics in Rome in 2001, the 20th in Melbourne in 2005, the 21st in Taipei in 2009, and the 22nd in Sofia in 2013. At the 23rd Deaflympics in Samsun in 2017, the team won third place, and in 2022, at the 24th Deaflympics in Caxias do Sul, they claimed the gold medal.⁵⁵

⁵⁵Sport gluhih, bilten Hrvatskog športskog saveza gluhih. Broj 1/2004., str. 4. Sport gluhih, bilten Hrvatskog športskog saveza gluhih. Posebno izdanje – broj 1, prosinac 2004., str. 21. Podatke je dopunio Marijo Lušić, počasni predsjednik Hrvatskog sportskog saveza gluhih, predsjednik Zagrebačkog sportskog saveza gluhih te igrač Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih 1985.–2008.

⁵⁵Sport of the Deaf, bulletin of the Croatian Deaf Sports Association, no. 1/2004, p. 4. Sport of the Deaf, bulletin of the Croatian Deaf Sports Association, Special Edition – no. 1, Dec. 2004, p. 21. Data updated by Marijo Lušić, Honorary President of the Croatian Deaf Sports Association, President of the Zagreb Deaf Sports Association, and player of the Croatian Men's National Deaf Handball Team from 1985 to 2008.

Medalja Deana Šagovca s nastupa na XIX. olimpijskim igrama gluhih
Rim (Italija), 2001.
Promjer 6 cm, vrpca 31.5 cm
Dar Dean Šagovac
Hrvatski športski muzej HŠPOM-29254

Medalja Antuna Šagovca s nastupa na XV. svjetskim igrama gluhih
Los Angeles, 1985.
Promjer 6 cm, vrpca 40 cm
Posudba Antun Šagovac

Medalja Pere Jukića s nastupa na XX. olimpijskim igrama gluhih
Melbourne (Australija), 2005.
Promjer 6.8cm, vrpca 41 cm
Posudba Pero Jukić

Diploma Deana Šagovca s nastupa na XXI. olimpijskim igrama gluhih
 Taipei (Taiwan), 2009.
 25.5x21.5 cm
 Posudba Dean Šagovac

Prva službena trenirka hrvatske muške rukometne reprezentacije gluhih s nastupa na XVII. svjetskim igrama gluhih
 Sofija (Bugarska), 1993.
 Gornji dio trenirke 79x56 cm, donji dio trenirke 56.5x80 cm
 Posudba Hrvatski sportski savez gluhih

UTJECAJ PANDEMIJE COVID-19 NA SPORTSKA DOGAĐANJA

Kineske zdravstvene vlasti 7. siječnja 2020. službeno su priopćile otkriće novog koronavirusa. Radi koordinacije svih službi u Republici Hrvatskoj u slučaju pojave koronavirusa u Hrvatskoj, 20. veljače 2020. osnovan je Nacionalni stožer civilne zaštite Republike Hrvatske, a nakon samo pet dana zabilježen je prvi slučaj koronavirusa u Republici Hrvatskoj te su uslijedile razne odluke kojima bi se spriječio nastavak širenja spomenutog virusa.

Tako je već 19. ožujka 2020. donesena odluka o obustavi rada svih sportskih natjecanja te o obustavi rada teretana te sportskih, fitness i rekreacijskih centara. Dok se 4. svibnja 2020. omogućilo korištenje otvorenih sportskih igrališta uz pridržavanje protuepidemijskih mjera, 27. listopada 2020. omogućeno je i održavanje sportskih natjecanja, ali bez gledatelja.⁵⁶

⁵⁶Vidi <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/41376#o%C5%BEujak2020>.

THE IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON SPORTING EVENTS

On 7 January 2020, Chinese health authorities officially announced the discovery of a new strain of coronavirus. In order to coordinate all services in the Republic of Croatia in the event of the virus emerging within the country, the National Civil Protection Directorate of the Republic of Croatia was established on 20 February 2020. Just five days later, the first case of coronavirus was recorded in Croatia, prompting a series of decisions aimed at preventing the further spread of the virus. Thus, on 19 March 2020, a decision was made to suspend all sports competitions, as well as the operation of gyms, and sports, fitness and recreational centres. While from 4 May 2020 the use of outdoor sports grounds was permitted under the observance of anti-epidemic measures, from 27 October 2020 sports competitions were once again allowed to take place, but without spectators.⁵⁶

⁵⁶See <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/41376#o%C5%BEujak2020>.

S obzirom na to da je u pripremi bilo XII. europsko rukometno prvenstvo gluhih, koje je Izvršni odbor Europske organizacije gluhih (EDSO, European Deaf Sports Organisation) dodijelio gradu Umagu kao domaćinu za 2021. godinu, sportaši su treninge za nadolazeće prvenstvo morali prilagoditi novonastaloj situaciji. Međutim, zbog pandemije izazvane koronavirusom Europsko prvenstvo premješteno je iz Umaga u Zagreb, koji je po prvi put bio domaćin takvoga prvenstva.⁵⁷ O pripremama za XII. europsko rukometno prvenstvo gluhih tijekom pandemije koronavirusa govorili su rukometaši Tomislav Bošnjak, Ivan Pajić i Kristijan Živković.⁵⁸

As preparations were underway for the 12th European Deaf Handball Championship, which the Executive Committee of the European Deaf Sport Organisation (EDSO) had awarded to the town of Umag as host for 2021, the athletes had to adapt their training to the new circumstances. However, due to the coronavirus pandemic, the European Championship was relocated from Umag to Zagreb, which hosted such a championship for the very first time.⁵⁷ Handball players Tomislav Bošnjak, Ivan Pajić, and Kristijan Živković spoke about their preparations for the 12th European Deaf Handball Championship during the coronavirus pandemic.⁵⁸

⁵⁷Podaci prikupljeni od Marija Lušića, počasnog predsjednika Hrvatskog sportskog saveza gluhih, predsjednika Zagrebačkog sportskog saveza gluhih te igrača Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih 1985.–2008.

⁵⁸Video materijali dostupni su na <https://sportski-muzej.hr/events/utjecaj-korona-krize-na-sportase/>.

⁵⁷Data provided by Marijo Lušić, Honorary President of the Croatian Deaf Sports Association, President of the Zagreb Deaf Sports Association, and player of the Croatian Men's National Deaf Handball Team from 1985 to 2008.

⁵⁸Video material available at <https://sportski-muzej.hr/events/utjecaj-korona-krize-na-sportase/>.

LITERATURA

Divić, Branka. Osobe oštećena sluha na području Splitsko-dalmatinske županije nekad i danas. Udruga gluhih i nagluhih osoba grada Splita i Županije splitsko-dalmatinske. Split, 2005.

Dnevni centar za rehabilitaciju "Slava Raškaj" Rijeka. Rijeka, 2004.

Jajčević, Zdenko. Povijest športa i tjelovježbe. Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb, 2010.

Kujundžić, Hrvoje. 50 godina Športskog saveza invalida grada Splita. Športski savez invalida grada Splita. Split, 2017.

Mikić, Zvonimir. Hazena u Đakovu – od rukometa do rukometa. Zbornik Muzeja Đakovštine, godina XIII, broj 1. Đakovo, 2017., str. 203-246.

Osječki športski savez gluhih 1955.–2010., 55. obljetnica. Osječki športski savez gluhih. Osijek, 2010.

Povijest sporta, godina XX, broj 80. Zagreb, 1989., str. 276-286., 342-353.

Povijest sporta, godina IV, broj 13. Zagreb, 1973., str. 1151-1154.

Povijest sporta, godina III, broj 9. Zagreb, 1972., 788-793.

Prijatelj slijepih i gluhonijemih, List za humanitarnu pedagogiju, godina I, broj 1. Zagreb, 1893.

Prijatelj slijepih i gluhonijemih, List za humanitarnu pedagogiju, godina II, broj 1. Zagreb, 1894.

Razvoj rukometa u Hrvatskoj 1930.–1985., Rukometni savez Hrvatske. Zagreb, 1986.

Savez osoba oštećena sluha Osijek, 1947.–1972. Općinski odbor Saveza osoba oštećena sluha Osijek.

Savić, Ljubomir. Adalbert Lampe: Osnivač školstva za obrazovanje gluhe djece u Hrvatskoj. Savez organizacija osoba oštećena sluha Hrvatske, Centar za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj" Zagreb. Zagreb, 1985.

Sport gluhih, bilten Hrvatskog športskog saveza gluhih. Broj 1/2004.

Sport gluhih, bilten Hrvatskog športskog saveza gluhih. Posebno izdanje – broj 1, prosinac 2004.

Sportsko društvo gluhih "Silent" – Zagreb, 1949.–1989.

Športsko društvo gluhih Varaždin 1954.–1999., Varaždin, 1999.

Športsko društvo gluhih Varaždin 1954.–2004., Varaždin, 2004.

Športsko društvo gluhih "Galeb" Rijeka, Rijeka, 2005.

The International Committee of Sports for the Deaf, 1924–2014 Review.

XI. Svetske igre gluvih, Savezni odbor Saveza gluvih Jugoslavije, Beograd, 1971.

USMENI IZVORI

Bjegović, Vojislav, trener Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih od 1995. godine, a od 1997. do 2017. godine i izbornik Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih.

Brkić, Ljiljana, predsjednica Osječkog športskog saveza gluhih.

Herega, Damir, član Udruge gluhih i nagluhih Primorsko-goranske županije.

Knežić, Marijan (t), izbornik rukometne reprezentacije gluhih od 1972. do 1997. godine.

Lušić, Marijo, počasni predsjednik Hrvatskog sportskog saveza gluhih, predsjednik Zagrebačkog sportskog saveza gluhih te igrač Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih 1985.–2008.

Pajić Ivan, član Hrvatske rukometne reprezentacije gluhih od 1999. do 2025. godine te predsjednik Varaždinskog sportskog saveza gluhih od 2023. godine.

ELEKTRONIČKI IZVORI

<https://www.deaflympics.com/sports/HB>.

<https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/41376#o%C5%BEujak2020>.

<https://www.hssg.hr/>.

<https://centar-tomislavspoljar.hr/>,
izvor Spomenica Centra za odgoj i obrazovanje "Tomislav Špoljar".

<https://www.edso.eu/edso/informations/history/>.

<http://www.ossq.hr/>.

<http://centar-sraskaj-zg.skole.hr/>.

<https://deafhistory.eu/index.php/home>.

<http://www.slava-raskaj-rijeka.hr/>.

<https://www.centarslavaraskaj.hr/>.

www.hpo.hr.

<https://mint.gov.hr/drzavna-nagrada-za-sport-franjo-bucar/21591>.

WORKS CITED

Divić, Branka. Persons with Hearing Impairments in the Split-Dalmatia County – Then and Now. Association of Deaf and Hard of Hearing Persons of the City of Split and the Split-Dalmatia County, Split, 2005.

Slava Raškaj Day Rehabilitation Centre Rijeka, Rijeka, 2004.

Jajčević, Zdenko. History of Sport and Physical Exercise. Faculty of Kinesiology, University of Zagreb, Zagreb, 2010.

Kujundžić, Hrvoje. 50 Years of the Sports Association of the Disabled of the City of Split. Sports Association of the Disabled of the City of Split, Split, 2017.

Mikić, Zvonimir. Hazena in Đakovo – From Handball to Handball. Proceedings of the Đakovo Museum, vol. 13, no. 1, 2017, pp. 203-246.

Osijek Sports Federation of the Deaf 1955–2010: 55th Anniversary. Osijek Sports Federation of the Deaf, Osijek, 2010.

History of Sport, vol. 20, no. 80, 1989, pp. 276-286, 342-353.

History of Sport, vol. 4, no. 13, 1973, pp. 1151-1154.

History of Sport, vol. 3, no. 9, 1972, pp. 788-793.

Friend of the Blind and Deaf-Mute: Journal for Humanitarian Pedagogy, vol. 1, no. 1, Zagreb, 1893.

Friend of the Blind and Deaf-Mute: Journal for Humanitarian Pedagogy, vol. 2, no. 1, Zagreb, 1894.

Development of Handball in Croatia 1930–1985. Croatian Handball Federation, Zagreb, 1986.

Association of Persons with Hearing Impairments Osijek, 1947–1972. Municipal Committee of the Association of Persons with Hearing Impairments Osijek.

Savić, Ljubomir. Adalbert Lampe: Founder of Education for Deaf Children in Croatia. Association of Organisations of Persons with Hearing Impairments of Croatia, and Slava Raškaj Centre for Education and Training, Zagreb, 1985.

Sport of the Deaf, bulletin of the Croatian Deaf Sports Association, no. 1/2004.

Sport of the Deaf, bulletin of the Croatian Deaf Sports Association, Special Edition – no. 1, Dec. 2004.

Sports Club for the Deaf "Silent" – Zagreb, 1949–1989.

Sports Club for the Deaf Varaždin 1954–1999, Varaždin, 1999.

Sports Club for the Deaf Varaždin 1954–2004, Varaždin, 2004.

Sports Club for the Deaf "Galeb" Rijeka, Rijeka, 2005.

The International Committee of Sports for the Deaf: 1924–2014 Review.

11th World Games for the Deaf, Federal Committee of the Association of the Deaf of Yugoslavia, Belgrade, 1971.

ORAL SOURCES

Bjegović, Vojislav, Coach of the Croatian National Deaf Men's Handball Team from 1995, and the Head Coach of the Croatian National Deaf Men's Handball Team from 1997 to 2017.

Brkić, Ljiljana, President of the Osijek Sports Federation of the Deaf.

Herega, Damir, Member of the Association of the Deaf and Hard of Hearing of the Primorje-Gorski Kotar County.

Knežić, Marijan (†), Head Coach of the Deaf Handball Team (1972–1997).

Lušić, Marijo, Honorary President of the Croatian Deaf Sports Association, President of the Zagreb Deaf Sports Association, and player of the Croatian Men's National Deaf Handball Team (1985–2008).

Pajić, Ivan, Member of the Croatian National Deaf Men's Handball Team from 1999 to 2025, and President of the Varaždin Deaf Sports Federation since 2023.

ELECTRONIC SOURCES

<https://www.deaflympics.com/sports/HB>.

<https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/41376#o%C5%BEujak2020>.

<https://www.hssg.hr/>.

<https://centar-tomislavspoljar.hr/>, source Tomislav Špoljar Centre for Education and Training.

<https://www.edso.eu/edso/informations/history/>.

<http://www.ossq.hr/>.

<http://centar-sraskaj-zg.skole.hr/>.

<https://deafhistory.eu/index.php/home>.

<http://www.slava-raskaj-rijeka.hr/>.

<https://www.centarslavaraskaj.hr/>.

www.hpo.hr.

<https://mint.gov.hr/drzavna-nagrada-za-sport-franjo-bucar/21591>.

IMPRESSUM

TIŠINA NA SEDMERCU
HRVATSKA RUKOMETNA REPREZENTACIJA GLUHIH _
SILENCE ON THE SEVEN-METRE LINE
CROATIAN NATIONAL DEAF HANDBALL TEAM

Izložba je održana od 28. veljače do 28. ožujka 2022. na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu /
The exhibition was held from 28 February to 28 March 2022 at the Faculty of Kinesiology, University of Zagreb

NAKLADNIK _ PUBLISHER
Hrvatski športski muzej _ Croatian Sports Museum
Praška 2, 10000 Zagreb

ZA NAKLADNIKA _ FOR THE PUBLISHER
Danira Bilić, ravnateljica Hrvatskog športskog muzeja _ Director of the Croatian Sports Museum

AUTORICA IZLOŽBE, TEKSTOVA I KATALOGA _ EXHIBITION, TEXT, AND CATALOGUE AUTHOR Martina Vargek

AUTORI KATALOŠKIH JEDINICA _ CATALOGUE ITEM AUTHORS Đurđica Bojanić / Martina Vargek

GRAFIČKO OBLIKOVANJE I PRIPREMA _ GRAPHIC DESIGN AND PREPARATION Jana Dabac

DIZAJN NASLOVNICE _ COVER DESIGN Jana Dabac / Sandro Đukić

FOTOGRAFIJE _ PHOTOGRAPHY CCN – Images

PRIJEVOD NA ENGLISKI JEZIK _ ENGLISH TRANSLATION Vír gula

LEKTURA _ PROOFREADING Vír gula

IZRADA KATALOGA NA BRAILLEOVOM PISMU _ CATALOGUE CONVERSION TO BRAILLE
Marko Pavić, Hrvatska knjižnica za slijepe _ Croatian Library for the Blind

SURADNICA I KONZULTANTICA U PRILAGODBI OSI _ CONTRIBUTOR AND CONSULTANT IN THE ADJUSTMENT Nina Sivec

AUTORICA STRUČNOG KONCEPTA VIDEOMATERIJALA ZA OSOBE OŠTEĆENA SLUHA _
EXPERT CONCEPT AUTHOR OF VIDEO MATERIALS FOR THE HEARING-IMPAIRED Martina Vargek

SURADNICA U IZRADI VIDEOMATERIJALA ZA OSOBE OŠTEĆENA SLUHA _
CONTRIBUTOR TO VIDEO MATERIALS FOR THE HEARING-IMPAIRED Davorka Birmili

AUTORI AUDIODESKRIPCIJE _ AUDIO-DESCRIPTION AUTHORS Martina Vargek i Antonio Pavlović

KOORDINATORICA EDUKATIVNIH PROGRAMA _ EDUCATIONAL PROGRAM COORDINATOR Martina Vargek

UREDNIKA AUDIOVODIČA I PRILAGODBA IZLOŽBE OSOBAMA OŠTEĆENA VIDA _
EDITOR OF THE AUDIO GUIDE AND ADAPTATION OF THE EXHIBITION FOR PERSONS WITH VISUAL IMPAIRMENTS Martina Vargek

AUDIO DESKRIPCIJA VIDEO MATERIJALA _ VIDEO MATERIAL AUDIO DESCRIPTION Antonio Pavlović

AUTORI EDUKATIVNOG PROGRAMA _ EDUCATIONAL PROGRAMME AUTHORS
Davorka Birmili, mag. paed., Hrvatski sportski savez gluhih _ Croatian Deaf Sports Association /
Ružica Kežman, prof. defektologije, Udruga "Dlan – kazalište, audiovizualne umjetnosti i kultura Gluhih" _
Special Education Professor, Association, "Dlan – Theatre, Audiovisual Arts, and Culture of the Deaf"

LIKOVNI POSTAV IZLOŽBE _ EXHIBITION DESIGN Martina Vargek / Sandro Đukić

TEHNIČKI POSTAV _ TECHNICAL SETUP Vedran Grladinović

ISBN 978-953-6835-18-8

ORGANIZATORI _ ORGANIZERS
Hrvatski športski muzej _ Croatian Sports Museum /
Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu _ Faculty of Kinesiology, University of Zagreb /
Hrvatski sportski savez gluhih _ Croatian Deaf Sports Association

REALIZACIJU IZLOŽBE FINANCIJSKI POMOGLO _ THE EXHIBITION WAS FINANCIALLY SUPPORTED BY
Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske _ Ministry of culture and media of the Republic of Croatia

Zahvaljujem svima koji su omogućili ovu izložbu:

Ministarstvu kulture i medija Republike Hrvatske, Hrvatskom sportskom savezu gluhih,
Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Splitu, Kineziološkom fakultetu u Osijeku,
Zagrebačkom sportskom savezu gluhih, Splitskom sportskom savezu gluhih, Osječkom športskom savezu gluhih,
Riječkom športskom savezu gluhih, Varaždinskom sportskom savezu gluhih,
Povijesnom i pomorskom muzeju Hrvatskog primorja Rijeka, Gradskom muzeju Varaždin,
Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu, Športskoj gimnaziji u Zagrebu, Nacionalna i sveučilišna knjižnica – CIP ured,
Tiflološkom muzeju, Hrvatskom državnom arhivu, Centru za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj" Zagreb,
Centru za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj" Split, Dnevnom centru "Slava Raškaj" Rijeka,
Centru za odgoj i obrazovanje "Tomislav Špoljar" Varaždin, Udruzi "Dlan – kazalište, audiovizualne umjetnosti i kultura Gluhih",
Privatnoj sportskoj i jezičnoj gimnaziji "Franjo Bučar", Udruzi slijepih Zagreb, Hrvatskoj knjižnici za slijepe,
Hrvatskom savezu slijepih,
Centru za audiodeskriptive djelatnosti i promicanje dostupnosti kulturnih sadržaja osobama s invaliditetom,
ravnateljici Daniri Bilić i kolegama Andreju Krbecu, Saneli Čavarušić, Maji Juras, Petri Husain Pustaj, Nini Sivec, Pavli Maksan,
Zdenki Ivanković, Mariji Prlić i Antoniji Papić na savjetima, a osobito Mariju Lušiću, Damiru Heregi, Ljiljani Brkić, Milivoju Uzurovu,
Vojislavu Bjegoviću, Marijanu Knežiću, Ankici Sušić, Deanu Šagovcu, Antunu Šagovcu, Ivici Rumenoviću, Snježani Čulo,
Marinu Vučiću, Ivanu Pajiću i Peri Jukiću na posudbi predmeta. _

Special thanks to all who made this exhibition possible:

The Ministry of Culture and Media of the Republic of Croatia, the Croatian Deaf Sports Association,
the Faculty of Kinesiology of the University of Zagreb, the Faculty of Kinesiology, University of Split,
the Faculty of Kinesiology Osijek, the Zagreb Deaf Sports Association, the Split Sports Association of the Deaf,
the Osijek Sports Federation of the Deaf, the Rijeka Sports Association of the Deaf, the Varaždin Sports Association of the Deaf,
the Maritime and History Museum of the Croatian Littoral in Rijeka, Varaždin City Museum,
the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences in Zagreb, the Sports Gymnasium in Zagreb,
the National and Univesity Library in Zagreb – Cip Office, the Typhlological Museum, the Croatian State Archives,
the Slava Raškaj Centre for Education and Training Zagreb, the Slava Raškaj Centre for Education and Training Split,
the Slava Raškaj Day Rehabilitation Centre Rijeka, the Tomislav Špoljar Centre for Education and Training Varaždin,
the Association "Dlan – Theatre, Audiovisual Arts, and Culture of the Deaf",
the Private Sports and Language Grammar School "Franjo Bučar", the Association of the Blind Zagreb,
the Croatian Library for the Blind, the Croatian Association of the Blind,
the Centre for Audio-Descriptive Activities and Promotion of Access to Cultural Content for Persons with Disabilities,
director Danira Bilić and colleagues Andrej Krbec, Sanela Čavarušić, Maja Juras, Petra Husain Pustaj, Nina Sivec, Pavla Maksan,
Zdenka Ivanković, Marija Prlić and Antonija Papić for their advice, and especially to Marijo Lušić, Damir Herega, Ljiljana Brkić,
Milivoj Uzurov, Vojislav Bjegović, Marijan Knežić, Ankica Sušić, Dean Šagovac, Antun Šagovac, Ivica Rumenović, Snježana Čulo,
Marin Vučić, Ivan Pajić, and Pero Jukić for loaning exhibition items.

TIŠINA NA SEDMERCU

HRVATSKA RUKOMETNA REPREZENTACIJA GLUHIH

28. veljače – 28. ožujka 2022. / Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu

SILENCE ON THE SEVEN-METRE LINE

CROATIAN NATIONAL DEAF HANDBALL TEAM

February 28th – March 28th 2022 / Faculty of Kinesiology of the University of Zagreb